

A Budapesti Zsidó Hitközség tisztelettel meghívja Önt a 2015. március 26-án (csütörtökön) 16.00 órakor (5775. niszán 6.) a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Diszteremben tartandó TISZTÚJÍTÓ közgyűlésére.

Napirend:

1. A Választási Bizottság beszámolója a körzeti választásokról.
2. A BZSH elnökének, ügyvezető igazgatójának, elöljáróságának, Számvevő és Számvizsgáló Bizottságának, Választási Bizottságának megválasztása.
3. Határozat a BZSH által a Mazsihiszbe küldöttekről.
4. Egyebek (ingatlanügyek).

Hittestvéri üdvözléssel:
dr. Kunos Péter
mb. ügyvezető igazgató

Franciaország: hadjárat az antiszemitizmus ellen

Együtt a rasszizmus ellen. Középen a francia elnök

François Hollande francia államfő a nagy internetes szolgáltatókat is felszólította a rasszizmus, az antiszemitizmus és a holokausztagadás elleni küzdelemre, annak a nemzeti programnak a részeként, amelyet a következő napokban jelent be a kormány.

A Franciaországi Zsidó Intézmények Képviselői Tanácsának (CRIF) 30. alkalommal megrendezett évenkénti díszvacsoráján a köztársasági elnök jelezte, hogy a kormány megerősíti a szankciós lehetőségeket a „mindenhol terjedő gyűlölet” ellen, mindenekelőtt az interneten.

„Nincs olyan, hogy virtuális gyűlölet, amikor az mindenhol terjed” – fogalmazott az elnök. „A nagy szolgáltatóknak felelősséget kell vállalniuk.”

„Amikor egy videómegosztó portál antiszemita tirádákat terjeszt, amikor egy klikkeléssel egy böngészőben a holokausztagadást büntetlenül hirdető oldalakat találunk, a közömbösség cinkostársává válik” – hangsúlyozta Hollande. – „Ha a nagy internetes oldalak tényleg nem akarnak a rossz cinkosává válni, akkor részt kell venniük a szabályozásban.”

Hollande jelezte, hogy Manuel Valls miniszterelnök március 18-án „legalább annyira teljes, mint konkrét” programot terjeszt a kormány elé ebben a kérdésben.

„Nem létezik hétköznapi antiszemitizmus” – mondta Hollande. Az elnök „a holokauszt után hetven évvel még mindig terjedő lepráról” beszélt, amely ellen „Franciaország teljes erejével küzd”.

Az elnök szerint az új szabályozás „gyorsabb és hatékonyabb szankciókat” fog tartalmazni, s a gyűlöletkeltő, rasszista, antiszemita és homofób kijelentések ezentúl nem a sajtó-, hanem a büntető törvény hatálya alá fognak tartozni.

A franciaországi zsidók legjelentősebb politikai szervezetének rendezvényét – amelyre hétszáz közéleti személyiség volt hivatalos – beárnyékolta, hogy Dalil Boubakeur, a Muzulmán Vallás Francia Tanácsá-

nak elnöke, a párizsi nagymecset rektora az utolsó pillanatban lemondta részvételét. Roger Cukierman, a CRIF elnöke ugyanis egy délutáni interjúban a „fiatal muzulmánokat” tette felelőssé a franciaorszá-

gi antiszemita cselekmények növekedése miatt.

„A (szélsőjobboldali) Nemzeti Front jelenleg nem követ el erőszakos cselekményeket, azokat manapság a fiatal muzulmánok követik el. Természetesen a muzulmán közösségnek csak egy nagyon szűk kisebbsége, és azoknak is a muzulmánok a legfőbb áldozatai” – fogalmazott a zsidó vezető az Europe 1 kereskedelmi rádióban.

A vacsorán Cukierman sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a muzulmánok vezetője nem jött el. „Zsidók és muzulmánok egy csónakban evezünk, remélem, hogy hamarosan újra felvesszük a kapcsolatot” – mondta a CRIF elnöke.

A vacsorán egyébként valamennyi francia politikai párt vezetője részt vett Marine Le Penen, a Nemzeti Front elnökén kívül, aki nem kapott – meghívást, mivel mindeddig nem határolódott el apja, a pártalapító Jean-Marie Le Pen antiszemita kijelentéseitől.

A belügyminisztérium adatai szerint tavaly duplájára emelkedett az antiszemita cselekmények száma az előző évhez képest, a fizikai erőszak pedig 130 százalékkal nőtt. A január eleji párizsi terrortámadások óta a zsidó iskolákat és intézményeket a hadsereg védi Franciaországban.

MTI

„Az iszlám nem ismer vereséget, csak győzelmet”

Erről beszélt Budapesten az az izraeli oknyomozó újságíró, aki több európai iszlám közösségbe is sikeresen beépült. Zvi Yehezkeleli szerint itt az ideje ébresztőt fújni, mert háborúban állunk. Úgy látja, a nyugat egyik legnagyobb gondja, hogy egyáltalán nem ismeri az iszlámot.

A neves izraeli televíziós oknyomozó újságíró több dokumentumfilmet készített arról, hogyan is néznek ki belülről az iszlám közösségek. Mindent testközelből tapasztalhatott meg, tökéletes arabtudása miatt ugyanis feltűnés nélkül épült be a muszlimok közé.

Egy olyan férfival is beszélt, akinek a fia egyik napról a másikra utazott Törökországba, hogy csatlakozzon az Iszlám Államhoz. Az újságíró alaposan megismerte az iszlám szokásokat.

Az oknyomozó tévés szerint a harmadik, negyedik generációs iszlám fiatalok nem akarják elfogadni szülei békés, multikulturális életmódját, hanem dzsihádot szeretnének, harcolni akarnak.

Szerinte olyan összecsapás felé haladunk, amit nem tankokkal vívunk. Arra hívta fel a figyelmet, hogy egy ideológia terjed Európában, a mecseteken keresztül. A nyugat azonban – mint mondta – nincs felkészülve egy ilyen háborúra. Az európai gondolkodás pedig csapdába került. Zvi Yehezkeleli szerint itt az ideje ébresztőt fújni, és óvatosnak lenni.

atv.hu

A legidősebb a „Schindlererek” között

Megmentette a világot – és reményt adott neki – Sir Nicholas Winton. A 105 éves brit férfi gyermekek százait mondhatja magáénak.

Bórtáska a padláson

A titokra fél évszázaddal később derült fény. Nicholas Winton felesége, Greta 1988-ban a padláson keresett valamit London melletti, maidenheadi otthonukban. Egy régi bórtáskában nagy vázlatfüzetre bukkan, vonaton ülő gyermekek fotóival, nevek hosszú listájával. A szülők némelyike levelet is írt Wintonnak.

Ezt a füzetet most a jeruzsálemi Jad Vásem holokausztmúzeumban őrzik. Greta (és a nagyvilág) véletlenül tudta csak meg, hogy a férfi 669 – főleg zsidó – gyermek életét mentette meg 1939-ben. Ma már, hála az azóta született gyerekeknek és unokáknak, több ezren köszönhetik neki az életüket.

A 105 éves Sir Nicholas Winton – akit néhány éve lovagá ütöttek – szükszavúan mesél a történetéről: „Láttam, hogy tenni kell valamit, és megtettem. Nem voltam különleges ember. Csak láttam, hogy mi történik, és segítettem.”

Svájci sítúrára készülődött a 29 éves Nicholas Winton, amikor 1938 decemberében felhívta őt egy barátja Prágából, az ottani brit nagykövetségéről: „Szükségem van a segítségedre. A síféceidet ne hozd!”

Gondolkodás nélkül odautazott a londoni fiatalember. Amikor a barátja, Martin Blake elvitte a zsidó me-

nekültekkel teli táborokba (a náci megszállás alatt lévő Szudétaföldről kellett menekülniük), megdöbbentette a látvány. „Szívszorító volt. A szülők pontosan tudták, hogy milyen sors vár rájuk. Először a gyermekeikre gondoltak, sosem magukra; szinte mindannyian odavesztek a haláltáborokban” – idézte fel Winton évtizedekkel később.

Hiába próbálta mindenki lebeszélni az ifjú brókert, ő már tudta, hogy segítenie kell. Először a Vencel téri szállodai szobájában, később egy közeli utcában bérelt irodában rendezkedett be. Elkeseredett szülők százai álltak sorban, és bízták rá a gyermekeik sorsát.

Nyolc vonat

Napközben brókerként dolgozott tovább a londoni tőzsdén, esténként és éjszakánként a gyermekmentést

Sir Nicholas George Winton 1909-ben született német zsidó szülőktől, akik két évvel azelőtt költöztek Nagy-Britanniába.

Eredeti neve Nicholas George Wertheim, a családnevet később változtatták Wintonra. Szobrot állítottak neki Maidenheadben, ahol jelenleg is él, valamint a prágai pályaudvaron, ahonnan a gyermekeket mentő vonatok indultak.

Csehországban általános iskolát neveztek el róla, a cseh kormány 2008-ban Nobel-békedíjra jelölte.

szervezte Nicholas Winton, miután hazatért Prágából. Addig kilincselte a kormánytól, amíg megígérték, hogy Nagy-Britannia befogadja a tizennyolc év alatti gyermekeket – ha Winton talál nekik otthont. Családokat keresett és pénzt gyűjtött az akcióhoz hónapokon át. Brit újságokban, templomokban és zsinagógákban hirdette a kezdeményezést. 1939 márciusa és augusztusa között összesen nyolc „Winton-vonat” szállított Csehországból közel hétszáz fiút és lányt a biztos jövő – a túlélés – felé. A szülők rendszerint azzal biztatták a gyerekeket, hogy csupán rövid vakációra utaznak.

„Azt hittem, nyaralni megyek. Döbben láttam, hogy az anyám sír, amikor felrak a vonatra, a nyakamba akasztott névtáblával” – idézte fel hetven évvel később az egyik túlélő, Vera Penny.

A kilencedik vonat szeptember elsején indult volna Prágából, ám aznap kitört a háború (Hitler csapatai

lerohanták Lengyelországot), és a szerelvény nem hagyhatta el a pályaudvart. Sir Nicholas Wintont mindmáig kísérti ez az emlék. „A vonaton ülő kétszázötven gyermeket sosem látták többé. A londoni pályaudvaron kétszázötven család várakozott hiába. Egyetlen gyerekről sem hallottak többé, és ez rettenetes érzés.”

Winton gyermekei

Miután a felesége, Greta „lebuktatta” őt, Nicholas Winton meghívta a BBC egyik tévéműsorába, a nézőközönség soraiba. Az adásban egyszer csak a padláson talált vázlatfüzetről kezdtek beszélni – és ekkor tárták a nyilvánosság elé az 1939-es eseményeket.

Az egyik megmentett gyermek, Vera Diamant ült az idős úr mellett, aki semmiről sem tudott. – Ki az, aki Nicholas Wintonnak köszönheti az életét? – kérdezte a műsorvezetőnő.

(Folytatás a 2. oldalon)

Magyarország és Izrael fejlődő kapcsolatrendszer

Magyarországi zsidóként, holokauszt-túlélőként és gödöllői lakosként életpasztalatom útján és kapcsolataim révén rendkívül fontosnak találok az izraeli és magyar kapcsolatokat kiépítését és bővítését. Ennek első lépése akkor történt meg, amikor az 1967-es Yom Kippur-i háborút követő szovjet államszövetségek bezáratták az izraeli követségeket, amelyek 1990-be újra megnyílhattak a volt szocialista országokban, így Magyarországon is. 1991-ben érkezett Magyarországra Schwarz Yehuda, akit azzal a céllal küldtek az országba, hogy szervezze meg a magyarországi zsidó ifjúsági szervezeti formát, a Somert. Küldetésének kiválasztása abból adódott, hogy iker-testvérevel együtt Auschwitzban „menegle” kíséretet hajtott végre rajtuk – így maradhattak életben 5 éves korukban. 1947-ben elhagyták Magyarországot, és Izraelbe távoztak családotól. Yehuda Izraelben végezte egyetemi tanulmányait és lett Kyriat Tivon ORT iskolájának az igazgatója. A magyar nyelvet sem elfelejtve jött Magyarországra, amikor egy zsidó összejevetelen ismerkedtünk össze, és így szerveztem meg számára az ELTE és a SZIE közös szervezésében a doktori iskola elvégzését. Ennek a képzésnek az ELTE részéről Bábosik István professzor kiemelkedő tevékenysége és Barkó Endre dékán úr hozzáállása akkora sikert aratott, hogy a doktori képzés

17 éven keresztül izraeli és amerikai zsidóságot valamint izraeli arabokat és drúzokat egyaránt képzett. Olyan magas szintű tagjai is voltak a doktoranduszok között, akik nemzetközi újságíró, minisztériumi államtitkári, oktatási szervezet vezetői és rabbi elnökség tagjai. Schwarz Yehuda, aki magyarul írta doktori munkáját, az ORT Nemzetközi Szakképzési Rendszer témáját dolgozta fel. Így jött az a gondolatunk, hogy Magyarországon is lehetne ez a nemzetközi kapcsolatot kiépíteni. (Ahogy Herzl is megálmodta Izraelt, mi is így gondolkodtunk az ORT magyarországi megalapításában.) Ez a gondolat 1993-ban született meg bennünk, de amikor ezt a Budapest XVI. kerületi akkori polgármester támogatta ugyan, de a lakosság körében majdnem ellentünetesbe csapott. Ezért ekkor visszaléptünk. Az újabb próbálkozásunk 2000-ben született meg, amikor Moskovits Dávid amerikai főrabbi, aki szintén részt vett a doktori képzésünkben, sokat tett a magyarországi zsidóság oktatásáért, amiért az akkori első Orbán-kormánytól megkapta Magyarország Középkeresztye kitüntetését. Azonban az ORT megvalósíthatósága itt is elakadt. Így jutottunk el 2015-ig, a mai napig, amikor Izrael Állam nagykövete, Ilan Mor úr megbeszélésünk kapcsán nyitott és segítőkész volt ennek a modern nemzetközi oktatási szakképzésnek a magyarországi

megszervezésében. Az az egyedülálló esemény történt meg január 21-én, hogy a nagykövet úr személyesen el látogatott Gödöllőre megtekinteni a Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium megyei oktatási intézményt. Az intézmény igazgatója, Kocsi Tamás – aki egyébként nem zsidó – teljes nyitottsággal fogadta az ORT-tal való nemzetközi szakképzés intézményi együttműködést. Ennek a kapcsolatnak a híre a Kodolányi János Főiskolát is érintette, miután a tárgyalásainkon részt vett Bábosik István professzor úr is, aki a Főiskola egyetemi tanára. A Főiskola is tervezi izraeli egyetemi kapcsolatok kiépítését.

A nagykövet úr látogatása alkalomával Megállapodás jött létre a Kodolányi János Főiskola és a Madách Szakképző Intézmény között mind a diákok, mind az oktatók számára gyakorlóhely és továbbképzés céljából.

Az oktatási intézmények közötti kapcsolatok bővítése és új, nemzetközi tudásközpont kialakítása áll az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék, a Kodolányi János Főiskola Neveléstudományi Intézet és a Madách Imre Szakközépiskola Szakiskola és Kollégium közötti stratégiai megállapodás fókuszpontjában. A felsőfokú oktatási intézmények és a haifai Egyetem közös doktoranduszképzése lehetővé teszi, hogy magyarországi PhD hallgatók tanulmányokat folytassanak Izraelben, és izraeli hallgatók doktorálhatnak az ELTE-n, vagy vehetnek részt a Kodolányi főiskola mesterkurzusain. A Madách Iskola gyakorlóiskolaként vesz részt az ELTE tanárképzésében, a középtávú cél a World ORT szakképzési hálózathoz való csatlakozás. A 130 éves, izraeli kötődésű ORT a világ egyik legnagyobb nem állami szakképzési szervezete, a hálózat magyarországi partnerrel való bővítése kézenfekvő lenne.

Ilan Mor nagykövet úr személyesen látogatott el a gödöllői Madách iskolába, hogy támogatásáról biztosítsa ezt a teljesen egyedülálló kezdeményezést. A program koordinátorai, Abai-Singer Klára és Abai-Singer Tamás kultúrtörténész elmondták, hogy a gödöllői szakképző intézményre azért esett a választás, mert az iskola 20 éves tapasztalattal rendelkezik a nemzetközi együttműködésben, továbbá már kimutatható eredményekkel rendelkezik az új, ún. duális szakképzés területén. Az iskola igazgatója bemutatta az intézményben folyó pedagógiai munkát, kiemelten a TEVA Zrt. támogatásával létrejött vegyész képzést és a Siemens Zrt.-vel közös hegesztő képzést, mely 2013-ban Szakképzési díjat nyert. Az iskola diákjai zenés műsoros előadással köszöntötték nagykövet urat, aki közel egyórás, nagy sikerű előadást tartott a diákok számára Izraelről. A nemzetközi együttműködés legideálisabb partnere KyriatTiv'on városa lehet, Haifa-hoz való közelsége és az ORT jelenléte miatt. Kocsi Tamás igazgató elmondta, hogy Magyarországon a zsidóság nem csupán mint vallási közösség, hanem mint államalkotó tényező van jelen, ezért egy izraeli testvériskolai kapcsolat kialakítása kézenfekvő és sok pozitív eredményt hozhat a fiatalok mobilitása, szemléletformálása és gyakorlati tudás-szintje terén.

Izrael nagykövete először látogatott magyarországi szakképző intézménybe.

Abai-Singer Tamás kultúrtörténész
Torgyik Judit tanszékvezető
Abai-Singer Klára koordinátor
Kocsi Tamás intézményvezető

A legidősebb a „Schindlerék” között

(folytatás az 1. oldalról)

Körülbelül két tucat, ötvenes-hatvanas éveiben járó nő és férfi állt fel a stúdióban. Megtapsolták a könnyeivel küszködő Winton.

„Aki megment egy életet, egész világot ment meg.” Ezt a Talmud-idezetet vették a gyűrűbe, amelyet a ma is Maidenheadben élő férfi néhány, Csehországból egykor kimenekített gyerektől kapott. A hálát fejezi ki az is, hogy az időközben felnőtte vált túlélők mindmáig „Winton gyermekeinek” nevezik magukat.

S noha az azóta többféle kitüntetéssel is jutalmazott Nicholas Winton elkeresztelték brit Schindlernek (utalás-ként Oskar Schindler szudétánemet gyárosra, aki 1200 zsidó munkás életét mentette meg), ő elutasítja az összehasonlítást. „En sosem voltam igazi vesztélyben” – feleli tömören.

Készülj a jóra!

Mindig is vonzotta a repülés Winton, aki huszonhét évesen pilótaengedélyt szerzett. A második világháború alatt, 1942-ben belépett a brit Királyi Légierőbe, ahol az őrmesteri rangig vitte. Másik szenvedélye a v-

vás – ha nem tör ki a világháború, Nagy-Britanniát képviselte volna az olimpián. A háború után a bátyjával létrehozta a legnagyobb brit vívóversenyt: a Winton Kupa ma is létezik. Jótékonyági munkának szentelte az életét Nicholas Winton az elmúlt évtizedekben, ő alapította például az idősothonokat működtető Abbeyfield szervezetet. Túlélte a feleségét, Gretát, ma a gyermekei (Nicholas, Barbara) és az unokái (Laurence, Holly) gondoskodnak róla. Most huszonhét éves unokája, Laurence Winton (aki fizikát tanult a Cambridge-i Egyetemen) így jellemezte őt: „Háborúk és konfliktusok mindig is voltak, naponta olvasunk róluk az újságokban. Aztán találkozunk valakivel, aki ugyanazokat a cikkeket olvasta, de elhatározta, hogy tesz is valamit. Ilyen az én nagyapám.”

S valóban, amikor diákok forgattak portréfilmet (az akkor már majdnem százéves) Nicholas Wintonról, nekik is csak ennyit mondott útravalóul: „Ne elégedj meg az életben azzal, hogy nem csinálsz rosszat! Mindennap készülj arra, hogy valami jót tessek!” Ezzel a pofonegyszerű életfilozófiával mentette meg 669-szer a világot.

nol.hu

Az EMMI miniszterének részvétnyilvánítása a Domán családnak

Tisztelt Gyászoló Család!

„Szeretném elhozni vallásunk vigaszát, hitünk reménységét” – fogalmazott a kilencvenedik születésnapja tiszteletére rendezett ünnepségen dr. Domán István főrabbi, aki életének majd egy évszázada alatt ezt hiánytalanul teljesítette is. Tehetség, szorgalom, tudás és a tudás átadása az ifjabb nemzedékeknek – ez jellemezte a munkásságát. A magyar zsidóság illusztris képviselőjeként úgy tevékenykedett az üldöztetések és a békés munkálkodás időszakában egyaránt, hogy azzal vallásának, hazájának és a rábízottaknak a javára, az Örökkévaló dicsőségére éljen. A vallás vigasza, a hit reménysége, amely szeretettel és jószággal párosul, fényt hoz a világba, egy olyan világba, amely nagyon rászorul a világosságra. Ez a rászorultság indította könyörületre dr. Domán István főrabbit is, hogy sokrétű, gazdag műveltségét és mély hitét a Magyar zsidóság, s ezáltal az egész magyarság szolgálatába állítsa.

Hálával gondolunk ezért rá, s igyekeznünk méltón örízni, gondozni emlékezetét, hogy a következő nemzedékek is részesüljenek a példája árasztotta világosságban.

Fogadják részvétemet.

Balog Zoltán

Segítik a családokat

Mokos Judit néhány éve a Joint Jaffe Családsegítő Szolgálat Mentor Programjának koordinátora. Neki tettem fel néhány praktikus kérdést azért, hogy minél többen megismerjék ezt a kezdeményezést, és szükség szerint éljenek a lehetőségével.

A támogatók köre a Családsegítő klienseiből kerül ki, az igény felmerülhet a szülők, de akár a gyermekek részéről is, hiszen egy tanulást, felzárkózást segítő magántanártól eltérően a programban nem kizárólag tanítás történik. A felkészültség, a jó kommunikáció adja azt a pluszt, ami az esetlegesen felmerülő egyéb, akár mentális gondokban is eredményes tud lenni. Családgondozók és pszichológusok egészítik ki a teamet.

Jelenleg huszonhat mentor foglalkozik harminc gyermekkel, és már komoly várólista is van. Ahhoz, hogy minden jelentkezőnek rövid időn belül segíteni lehessen, sokkal több önkéntesre van szükség, még úgy is, hogy a mentorok közül többen egyéves munkaszerződésüket meghaladóan is maradnak, dolgoznak. S praktikusán évente több alkalommal egy-egy szabadidős tevékenység során beszélnek meg tapasztalataikat, cserélik ki véleményüket.

Judit elmondta, koordinátorként legfontosabb feladatai: segítségnyújtás a programban már tevékenykedőkkel, munkájuk támogatása, valamint folyamatos kapcsolattartás a már mentorált családokkal is. A rendszeres beszámolók során szó esik a foglalkozások tartalmáról, az oktatás módszertanáról, a kommunikációról, a tárgyi kellékekről stb.

Új önkéntesek, segítségére szoruló családok az alábbi elérhetőségeken jelentkezhetnek: Mokos Judit programkoordinátor, Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány – JAFFE Zsidó Családsegítő Szolgálat és Önkéntes Program. Tel.: 06-1-888-9467, e-mail cím: judit.mokos@jdc.hu. Postacím: 1075 Budapest, Síp utca 12. Ügyfélfogadás: 1075 Budapest, Síp utca 17. www.mazs.hu www.jaffe.hu

-gi-

Az Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért kuratóriuma köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik önkéntes segítőként vagy adományaikkal támogatják a 112 éves műemlék fenntartását, felújítását. Kérjük, hogy legyenek 2015-ben is támogatóink, és a 2014. évi sija 1% kedvezményezettjeként az „Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért” nevet tüntessék fel, segítve Európát, hazánkat, városunk legszebb neológ zsinagógájának az új generációk számára történő megőrzését, az ennek érdekében kezdődő rekonstrukciót. Adószámunk: 18451621-2-06.

***

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2013. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 29 552 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2014. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

***

Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük

kockázatásával mentettek meg zsidó üldözötteket. **Igaz Emberekért Alapítvány.** Adószámunk: 18040094-1-42.

***

A Mazsihisz Szeretkórházért Közhasznú Alapítvány kéri, hogy személyi jövedelemadójának 1%-áról az alapítvány javára rendelkezzen. Az alapítvány célja a Mazsihisz Szeretkórházban a korszerű betegellátási struktúra kialakítása, az intézmény egészségügyi, rehabilitációs, ápolási tevékenységének támogatása, továbbá a kórház mindennapos működésének – a hitéleti követelmények megtartásának – folyamatos segítése. Adószámunk: 18173503-1-42. Köszönjük a támogatását.

***

Kérjük, tájékoztassa személyi jövedelemadót fizető hozzátartozóit, hogy a **JDC-MAZS Alapítvány** – amelynek kiemelt programja a közel 5000 holokauszt-túlélő támogatása – nagyon várja az 1%-os felajánlásokat, hogy a jövőben még több szolgáltatással tudjon a kliensek rendelkezésére állni. Adószámunk: 19664651-2-42. Nagyon köszönjük!

***

A Zuglói Talmud Tóra Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2013. évi sija 1%-át részére felajánlották. Továbbra is számítunk 1%-os felajánlásukra. Adószám: 18170696-1-42.

Macesz!

Az alábbi körzeteinkben kapható pászka és dara:

Síp u. 12.

hétköznap 8–16-ig
pénteken 8–13-ig
vasárnap 9–12-ig
hétfőtől csütörtökig
reggel 7 órától 13 óráig

II., Budai körzet, Frankel L. út 49.

IV., Újpesti körzet, Berzeviczy G. u. 8.

Tel.: 369-0827

VI., Hunyadi tér 3.

Tel.: 342-5322

VII., Bethlen téri körzet, István út 15.

Tel.: 342-6170

VIII., Nagyfuvaros u. 4.

Tel.: 334-2331

IX., Páva u. 39.

Tel.: 06 30 999-7826

XI., Károli G. tér 5.

Tel.: 361-1965

XIII., Hegedűs Gy. u. 3.

Tel.: 349-3120

XIV., Zuglói körzet, Thököly út 83.

Tel.: 06 30 249-5463

XX., Zamárdi u. 7.

Tel.: 06 30 950-2189

Szombathelyi túlélők vallomása

Két párhuzamos holokauszt-történetet hallhattunk, két szombathelyi születésű zsidó nőt, akiket diáklányként vagonfórtak be és deportáltak Auschwitzba. Most először meséltek szülővárosukban az átélte szörnyűségekről.

Ritka az a program, ahol majd két és fél órán át megrendülten és szótlannul ácsorgunk, és eszünkbe sem jut elégedetlenkedni, amiért szűk a hely és kevés a szék. Inkább örülnünk annak, hogy Szombathelyen ennyien voltak kíváncsiak az Iseum Szemtől szemben című kiállításának zárórendezvényére. És a két idős hölgyre, a két szombathelyi születésű holokauszt-túlélőre. Különleges alkalom volt ez, hiszen *Goldmann Gabriella* és *Varga Judit* még sohasem álltak így, nagy nyilvánosság előtt, és nem meséltek el a hetven évvel ezelőtt átélte borzalmakat.

Még most, órák múlva is belesajdul a szívünk, amikor magunk előtt látjuk Judit és Gabriella arcát, amint vizet kortyolgatva szavakat keresnek arra, amire nem lehet. Hogyan is meséljék el az utolsó utáni pillanatot?! Amikor a halálsoron, Auschwitzban Judit utójára látta édesapját neki integetni (Hoffmann János ecetgyárost, a Ködkárpit szerzőjét), amikor édesanyja mellette halt meg, amikor nyitott vagonban utaztatták őket farkasordító hidegben, és a vagonban csak ketten nem kaptak idegrohamot... Ennyi szenvedés láttán hogyan lehet új életet kezdeni, talpra állni, újra energiával feltöltődni, új családot alapítani?! – erre is keresték a válaszokat.

Ilyen kiállítás volt a Szemtől szemben

Kezdjük ott, hogy a különleges beszélgetés apropója egy rendkívül impozáns holokausztkiállítás volt, a Szemtől szemben. Egy olyan válogatást kaptunk Szombathelyen, amely a holokauszt kapcsán nem a borzalmakra, hanem arra koncentrált, mit veszítettünk el mi, magyarok, kiket irtott ki az aljas, rendszerszintű borzalom.

Játékot szorongató szöszke gyerekeket, bicikliző fiatalokat, mosolyogva első bálozó lányokat, uszodában pózerkedő sármos fiúkat, tisztas orvosokat és ügyvédeket, mulató kereskedőket vagy éppen keresztény hitben nevelkedett tanárt. Egy megrendítően hétköznapi lenyomatot láttunk a kiirtott szombathelyi zsidóság egykorvolt mindennapjából, az 1920–30-as évek Szombathelyéről. Találkoztak azokkal, akik

Túlélők

(Fotó: Bonyhádi Zoltán)

ebben a városban éltek, akiket egyik napról a másikra gyökerestül kitéptek közülünk.

De a tárlatnak, hiába zár most be az Iseumban, ennyivel nem lesz vége, rövidesen a fővárosba kerül, majd a szombathelyi zsidó hitközség házában végleges otthonra lehet.

A polgármester a hetven évvel ezelőtti állam felelősségét hangsúlyozta

Folytassuk azzal, hogy általában nem szoktunk különösebben lelkesedni a politikusi beszédekért, pláne ilyen közegben, de a beszélgetés előtt, a kiállítás zárásaként *Puskás Tivadar* igazán helyén való beszédet tartott. Dicséretére legyen mondva, mindezt fejből tette.

A kiállítással kapcsolatban találok jegyeztem meg: hetven évvel ezelőtt egy értéket alkotó közösséget akartak gyökerestül megsemmisíteni, de ez a kísérlet nem sikerült. „Nem sikerülhetett, mert a zsidó áldozatok nyomokat hagytak maguk után, mert ezek a fényképek, amik a kiállításon is láthatók, sok más mellett megmaradtak utánuk...”

Továbbá még egy fontos mondat hangzott el a kereszténydemokrata politikustól: „A magyar állam akkor nem teljesítette kötelességét. Mert az államnak elemi kötelessége, hogy megvédje állampolgárait. Akkor ezt nem tette meg, és akkor az a magyar állam nem volt méltó, hogy az ezeréves közösség utóda legyen.”

A két szombathelyi születésű deportált

Goldmann Gabriella dr. Dénes Imre ügyvéd leánya, akit 14 évesen, gimnazistaként deportáltak Szom-

bathelyről Auschwitzba. Varga Judit a köztisztviselőként álló szombathelyi ecetgyáros Hoffmann család leszármazottja, a „Ködkárpit. Egy zsidó polgár feljegyzései 1940–1944” című memoár szerzőjének, Hoffmann Jánosnak a leánya, aki egy évig volt németországi halál- és munkatáborokban, s családjából egyedülként tért vissza. Velük beszélgetett *Kelbert Krisztina* történész, az ő szívé és minőségi munkáját dicséri a tárlat is.

Meséltek a békebeli polgári Szombathelyről és Nagykanizsáról, ahová Judit, amikor hároméves volt, a családdal költözött. Az első zsidótörvényekről és a gettókról, valámsról, valamint arról, miként zajlott a kénkeserves „nagy” utazás, bevagonírozva, majd az auschwitzi tébolyról. Gabriella története telis-tele van csodával határos véletlenekkel, többször hajszálon múlt csak az élete. De nem csak ő volt rendkívül szerencsés, egész családja megmenekült. Judit viszont egyedüli túlélő maradt.

Hallottunk, olvastunk már a koncentrációs és munkatáboroknak nevezett náci borzalmakról, azt hitük, ismerjük ezeket. De megrendítő élmény volt így, szemtől szemben, a résztvevőktől, a szenvedések átélőitől hallani, mi történt.

Ha más útravalót nem is kaptunk ezen az estén, annyit biztosan, hogy tessék az életet mindennél jobban megbecsülni!

Mert ha néha nem futja erre vagy arra, vagy történetesen pechszériában vagyunk, akkor idézzük fel Judit és Gabriella történetét. Mert az ember sok mindenre képes, emberfeletti kínzásokot kibír: bevagonírozást, éhezést, fagyban, étlen-szomjan hetekig tartó gyaloglást, majdnem mindent...
nyugat.hu / Pais-H. Szilvia

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Törökország

Sajtójelentések szerint mintegy ötezer szefárd zsidó kérelmezte mostanáig a spanyol állampolgárság felvételét. A *Recep Erdogan* államfő által alapított islamista kormánypárt, az Igazság és Fejlődés Pártja Izrael-ellenes politikája, a bizonytalan légkör és a hivatalos média nyílt antiszemita propagandája indokolja a tömeges távozási szándékot. A madridi kormány két évvel ezelőtt kezdeményezte, hogy az 1492 után elűzött személyek leszármazottai állampolgárságot kapjanak, amelynek feltétele a spanyol nyelv ismerete. Törökországban mintegy 17 000 zsidó él. Jelentős részük beszéli a spanyolon alapuló ladinót, amit őseik használtak, mielőtt a 15. század végén az inkvizíció elől az Ottomán Birodalomba menekültek.

Monaco

A hercegség területéről 1942–44 között 76 zsidót deportáltak. *Serge Klarsfeld* ismert holokausztkutató megerősítette, hogy II. Lajos uralkodó és a hatóságok kezdetben ellenálltak a németek, valamint a vichy kollaboráns kormány nyomásának. A megszorító intézkedéseket késleltették, és hamis papírokat állítottak ki az üldözöttek számára. A zsidók összeírására „csak” 1941 júliusában került sor, a „titkosított” dokumentum 250 nevet tartalmazott. A franciaországi helyzettel ellentétben a kormányzat nem korlátozta a zsidók foglalkozásának gyakorlását. Az uralkodó távollétében 1942 augusztusában a szállodákban tartózkodó 64 hontalant (lengyelek, csehek, németek, belgák stb.) őrizetbe vették, és közülük 45 főt deportáltak. A Szövetségesek 1942 novemberében történt afrikai partraszállását követően előbb az olaszok, majd a németek szállták meg a miniállamot, ami az üldözöttek számára a legnehezebb időszakot jelentette. 1944-ben a Gestapo 31 zsidót tartóztatott le, akiket koncentrációs táborba hurcoltak. Az akcióban a helyi rendőrség nem vett részt. A deportálást mindössze heten élték túl. Jelenleg ezer zsidó él a 33 000 lakosú országban, ahol zsinagóga, iskola és más felekezeti intézmények is működnek.

Kína

A Zsidó Világkongresszus és a Kínai Tengerentúli Ügyek Hivatala képviselőinek londoni megbeszéléséről kiadott közlemény szerint az idén közösen fognak Sanghajban megemlékezni a gettó felszabadításának hetvenedik évfordulójáról. A japán megszállás alatt lévő város elzárt részében a második világháború idején mintegy 23 000 zsidó menekültet őriztek, akiket a kínai hadsereg 1945. szeptember 3-án szabadított fel. A tanácskozás után Roland S. Lauder, a ZSVK elnöke kijelentette, hogy „első alkalommal emlékezünk meg a holokauszt eddig kevés figyelmet kapott fejezetéről”. „A történelmi esemény egy újabb lépést jelent a kínai és a zsidó nép kapcsolatainak erősítésében.” *Kiu Huan Pin* kínai miniszter hangsúlyozta, hogy „a kínaiak és a zsidók egyaránt sokat szenvedtek a fasiszta megszállóktól, de a kitarító harc meghozta a győzelmet”.

Németország

Josef Schuster, a Németországi Zsidók Központi Tanácsának elnöke az rbb rádióban adott nyilatkozatában azt tanácsolta a közösség tagjainak, hogy a főleg muzulmánok lakta körzetekben ne viseljenek kípát. Az elnök hangsúlyozta, hogy a hatóságok ugyan gondoskodnak a zsidó intézmények védelméről, de az elmúlt évben az antiszemita atrocitások száma egyharmaddal növekedett. A helyzet rosszabbodásához hozzájárult a szélsőjobboldali szervezetek nyílt antiszemita propagandája és a muzulmán fiatalok körében erősödő Izrael-ellenesség. Hetven évvel a holokauszt után az antiszemitizmus érzékeny téma több nyugat-európai országban. 1991 óta a Németországban élő zsidók száma meg háromszorozódott, és jelenleg eléri a 105 000 főt, ami elsősorban a poszt-szovjet térségből történt bevándorlás következménye. A náci hatalomra kerülése előtt mintegy 600 000 zsidó élt az országban.

Kovács

Felújítják Sanghaj híres zsidónegyedét

A legendás sanghaji zsidónegyed több történelmi épületét is felújítják, a kelet-kínai metropolisz az UNESCO Világemlékezet programjába is felvetetné menekült zsidókat érintő gyűjteményét.

Sanghajba az 1930-as és 1940-es években mintegy 20 ezer európai zsidó menekült a világháborús üldöztetés elől. A kínai hatóságok hontalan menekülteként tartották nyilván őket, és mint ilyenek a város északkeleti, nekik kijelölt, Tilancsiao részében kaptak helyet. Emlékükre a város 2007-ben nyitotta meg a zsidó menekültek múzeumát, amelynek falát a magyar Komor Pál emléket állító tábla gazdagítja, azóta pedig számos történelmi épület helyreállításáról is döntés született.

A tervek szerint a menekültek életében fontos szerepet játszó helyeket felújítják a jövőben, így például a rászorulóknak juttatott étel és ruházati cikkek raktárát, a menekültek mindennapi életét segítő elosztót vagy a társadalmi élet központjaként szolgáló kávézót. Utóbbi, mely 1939-ben nyitott és a Wiener Cafe Restaurant nevet viselte, egykoron a mai Zsidó Menekültek Múzeumával szemben állt.

A háromemeletes, kőből és fából épült, kínai és nyugati építészeti motívumokat vegyítő épület eredeti formájában alkotják újra, azt ugyanis 2009-ben a metró építése miatt lebontották. A Wiener Cafe földszintjén kávézó, felső szintjein múzeum lesz.

Ugyancsak felújítják az 1977 és 1979 között Jimmy Carter amerikai elnök pénzügyminisztereként működő Werner Michael Blumenthal családjának egykori lakóházát – áll a tervekben.

Sanghaj városa a zsidó menekültek örökségét az Egyesült Nemzetek Szövetségének Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének (UNESCO) Világemlékezet programjába is fel kívánja vetetni. Szakértők bevonásával már egybe is gyűjtötték a menekültek listáját, a fennmaradt adatbázisokat, az irodalmi, kép- és hanganyagokat – közölte a Hongkou kerület vezetése.

MTI

Preisz József, a zalaegerszegi hitközség elnöke átveszi a Másokért Emlékplakettet és az Örökös Alelnökséget igazoló okmányt.

Szécsi József: egyes keresztény hívek sárga csillaggal ültek a padokban

Szécsi Józsefnek, a Keresztény-Zsidó Társaság főtákarának kezdeményezésére 2012-ben került sor történelmünkben először Keresztény-Zsidó Imaóra Budapesten, a Terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz-templomban. Az évenként megrendezett imaóra az ún. Ökumenikus Imahét záróeseménye, mely a keresztény-keresztény párbeszédet vallásközi dialógussá bővíti ki. Az első és második imaórán (2012 és 2013) Schweitzer József főrabbi, az elmúlt évben Domán István főrabbi, 2015-ben pedig Kardos Péter főrabbi mondott zsidó részről beszédet. Alább Szécsi József főtákar gondolatait közöljük.

A názáreti Jézus zsidónak született, zsidóként élt és halt meg. A keresztény meggyőződés a Szentháromság egyik személyének vall egy zsidót. Az Újszövetség mintegy 300 bibliai, keresztény elnevezésben öszötvetségi idézetet tartalmaz. Az Öszötvetség nélkül az Újszövetség értelmetlen. Az indult kereszténységnek nem volt külön Bibliája, hanem mivel görögül íródott az Újszövetség, ezért a héber öszötvetség hellenisztikus kori görög fordítása, a Hetvenes fordítás, a Septuaginta volt az ókeresztény kor Bibliája.

Itt, ebben a templomban – csakúgy, mint más keresztény templomokban és imahelyeken – 1944-ben egyes keresztény hívek sárga csillaggal ültek a padokban és a gyülekezetekben nem zsidó, nem sárga csillagos társaikkal mellett a szentmisen és az istentiszteleteken. A csillagok azért kapták, mert zsidók. Bűnük az volt, hogy zsidók. A sárga csillaggal vették magukhoz az Eucharisziát, az Úrvacsorát. Kivégezték őket, csakúgy, mint minden más zsidót, akármiben hitt vagy nem hitt.

Az auschwitzi megsemmisítésre Adolf Eichmann napi egy vonatot és 3000 zsidót szánt. Ezt magyar kéreésre 4 vonatra és 12 ezer emberre növelték, amit további egyeztetés

„Minden keresztényben lakik egy zsidó... Senki sem lehet igaz keresztény, ha nem ismeri el zsidó gyökereit!”
Ferenc pápa

Szécsi József

nélkül néha túlteljesítettek. 1944. július 9-ig, a deportálások leállításáig így 170 ezer embert vihettek volna el, szemben az elhurcolt 437 ezerrel, tehát 250 ezer emberrel teljesítették túl a német kérést. Lehet, hogy okoskodásunk történelmietlen, de nem jogtalan. A zsidóság 20. századi genocidiumának egyik neve a soá. Annnyit jelent, hogy csapás. Sajnos az elmúlt év – minden pozitívum mellett is – a holokauszt 70. évfordulójára való emlékezésnek hazánkban sok méltatlan negatívumot tartalmazott.

Az ókori görög demokráciafogalomról szoktuk mondani azt, hogy ugyan nem tökéletes, de még nem találtak ki jobbát. A demokrácia, a szavazás, a többségi elv uralmi eleme azonban nemcsak a poliszban, a társadalomban, a politikában van jelen, de jelen volt és van pl. a keresztény vallási szférában is, a hitelvekben vagy éppen az egyházszervezeti struktúrákban. A győztes nem kezdhet önálló életet; a kisebbséget, hacsak nem jogos, nem lehet kisemmizni, leírni.

A Keresztény-Zsidó Társaság lassan egy évtizede a zsidó-keresztény-izlám vallási párbeszédrel is

intenzíven foglalkozik. A vallásközi dialógus világunk biztonságpolitikai kockázata. A párizsi szatirikus lap elleni merénylet, illetve az azt megelőző és követő merényletek és vérengzések a világban az ún. nyugati világot felrázták. Ez a nyugati világ, civilizáció nem keresztény, legfeljebb keresztény gyökerekkel rendelkezik, vagy keresztény gyökerekkel is rendelkezik. Ez áll Magyarországra is. A vallási fanatizmus, az erőszak, a terrorizmus, legyen az bárkinek a zászlaja alatt, elfogadhatatlan. Ugyanígy elfogadhatatlan bárki világnézeti meggyőződésének gúnyolása, legyen az hívó vagy nem hívó. Van egy latin vérmérsékletű pápánk, aki ezt mondta a médiák fordításában: „Bárkinek bemosok, aki az anyámat szidja!” A szabadsággal vissza lehet élni, és ezt szankcionálni kell, nem pedig dicsőíteni. Az iszlám nem azonos a terrorizmussal. A Biblia tartalmazza a Tízparancsot két szövegváltozatát, a harmadikat a Koránban találhatjuk meg, a VI. Szúrában (151–153), mely ezt mondja: „Ne öljétek meg a lelket (ti. az embert), amit Allah (ti. Isten) megtiltott, kivéve jogosan.”

Vezessen életünk útján a Zsoltáros szava:

Ásré háis áser ló chálách báácát resáim

úvederech chátáim ló ámád úvemóv ló jásáv,

Boldog a férfi, aki nem járt gonoszok tanácsán,

sem vétkesek útján nem állt, sem csúfolók ülésében nem ült;

Ki ím betórát Ádonáj hefcó uvetórátó jehge jómám váláljá.

hanem az Úr tanításában telik kedve,

és az ő tanításáról elmélkedik nappal és éjjel!

Klein Dávid, a hegyek szerelmese

A történet úgy kezdődött, hogy egy középiskolai osztálytársam elmondta, miként nyújtottak a szülei, nagyszülei segítséget 1944 végén a zsidó óvó nének, aki 3 éves kisfiával kilépett a halálmenetből. Ha rövid időre is, de lélegzetvételhez jutott.

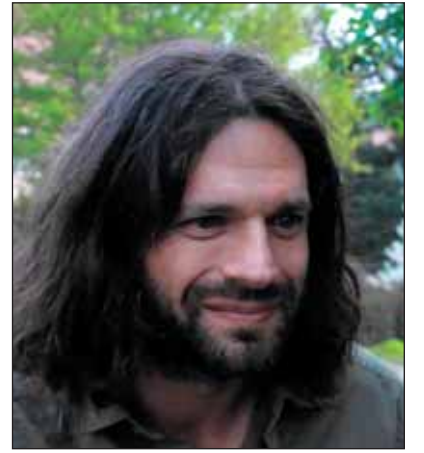
Klein Kurtne, Irma néni tisztában volt azzal, hogy kicsik az esélyei. De dolgozott benne az életöztön, mindenekelőtt az, hogy gyermekét, Sanyikát biztonságban tudja. Hosszú napok bujdosása következett. Túléltek a vészterhes időket. Felszabadultak. Közben munkaszolgálatos férjét Mauthausenbe hurcolták. Valószínűleg megélt a koncentrációs tábor felszabadulását, de a rabságban szerzett súlyos betegségébe néhány nap múlva belehalt.

Klein Sándor, a pszichológiai tudományok doktora most 74 éves, nyugdíjas egyetemi tanár. De ma is aktív: saját vállalkozásában vezetői kiválasztásával foglalkozik, munkapszichológiát, vezetéslektant oktat, a Dávid fia által vezetett EDGE 2000 könyvkiadóban szakpszichológiai kiadványokat gondoz. Mindezt hitelesíti, hogy a professzor úrnak 10-12 könyve, több mint 200 tudományos szakcikke jelent meg. Nős. Két házasságából öt felnőtt gyermeke van.

Akírói közülük szólni szeretnék, a középső fiú (nem a legkisebb, mint a népmesékben). Klein Dávid, a magyar expedíciós magashegyi hegymászás kiemelkedő alakja idén lesz 40 éves.

– Nálunk a családban – mondja találkozásunkkor – nem volt tabu az identitásunk. Ismertük nagymamánk és apánk csodálatos megmenekülését a nehéz időkben. Tiszteltük és szerettük őket. A mama 97 szép évet élt.

Dávid ismert magyar hegymászó. Legutóbb, amikor oxigénpalack nélkül kísérte meg elérni a Mount Everest 8850 méteres csúcsát, egy ország szorított a sikeréért. A körülmények akkor nem tették lehetővé a cél elérését, a csúcs előtt 150 méterrel visszafordult. A józan megfontolás a fizikai teljesítőképesség hatá-

rán, a siker küszöbén visszafordította. De a kihívás megmaradt, és Klein Dávid a kihívások rendíthetetlen embere.

– Dávid, hogy kezdődött izgalmas sportpályafutásod? Mert sport ez a javából, még akkor is, ha Tabi László, a neves humorista és kávéházi sakkosó egyik írásában egy halálos hegymászóbaleset után a világ legértelmelebb tevékenységének nevezte az alpinizmust.

– Két irányból közelíttem a hegymászás felé. A gyerekekben eleve élő természetes romantika volt az egyik ösztönző erő. A másik természet szeretete volt. A labda varázsa sohasem vonzott, és nem szerettem a csapatsportokat sem. Karateztam, dzsúdóztam, tájfutottam. Aztán talákoztam egy igazi hegymászóval, a kötél végére kerültem, és rögtön tudtam, hogy ez az, amit kerestem. A hegymászásban önmagam megismerése és a vad magasságokban átélt emelkedett érzések, élmények vonzanak.

Eközben feltámadt bennem a csavargás iránti vágy is. Barátaimmal, társaikkal gyalog, autóstoppal bejártuk Európát, diákként kalandoztam az Egyesült Államokban, szakadt, primitív, kelet-európai felszereléseinkkel nagy kalandokat éltünk át a Magas Tátrában, a Mont Blanc vidékén. Egy szép tátrai mászás után Mezey László barátommal iszogattunk a menedékházban, és ekkor, jó pár pohár vörösbor után, úgy döntötünk, belevágunk az expedíciós hegymászásba. Persze fogalmunk sem volt, hogy kezdünk hozzá... De az elhatározás kitartott reggelig, így belevágtunk. Attól kezdve mindent ennek a célnak rendeltük alá, és egy év nagyon kemény szervezőmunka után egyszer csak kiléptünk a repülőből Pakisztánban, útban a Hindukush legmagasabb csúcsa, a 7708 méteres Tirich Mir felé.

Az eredmény ismert: Klein Dávid eddig két 8000 méter feletti csúcson állt, és 8700 méterig jutott oxigénpalackal a Mount Everestre. (A magyar expedíciós történetében 8600 méter fölé csupán Ács Zoltán, Erőss Zsolt, Várkonyi László és Klein Dávid jutottak.) Híres lett. Most már bíznak benne a szponzorok. A gazdasági élet szereplői szívesen támogatják expedícióit. Ez egy drága sport. De tessék megmondani őszintén, ezen a szinten melyik sport nem drága?

Klein Dávid számára ezek a napok, hetek a pihenés, az erőgyűjtés, a szervezés, a felkészülés idejét jelentik. Aztán új csúcsok várják. Expedíciós céljai között több himalájai hegyóriás is szerepel: az Annapurnán és a K2-n még nem álltak magyar hegymászók, és az Everest magyar – palack nélküli – megmásítása is hátravan még. Emberfeletti célok egy megszállott sportember számára. Mindeközben pedig rendszeresen működik a Magas Tátra és az Alpok bércei között.

Befejezésül: nem esett messze az alma a fájától. Klein Sándor professzor úr elmondta, hogy mártírhalált halt édesapja, Dávid nagyapja a háború előtt, a 30-as években jeles túravezető volt, a természet, a hegyek szerelmese.

Molát Ferenc

Elátkozott katonák Lengyelországban

Ötödször emlékeznek meg Lengyelországban a második világháború utáni szovjetellenes partizánmozgalomról. Miközben Lengyelországban egyre elterjedtebb az úgynevezett elátkozott katonák emlékezete, addig az orosz kormánylap a náci cinkosainak nevezte őket.

Az elátkozott katonák nemzeti ünnepnapját Lech Kaczynski volt lengyel elnök kezdeményezésére 2011-től tartják annak emlékére, hogy 1951-ben ítélték halálra a földalatti ellenállás legjelentősebb szervezete, a Szabadság és Függelenség hét vezetőjét Varsóban.

Az európai viszonylatban egyedülálló kommunistaellenes fegyveres mozgalom történetét az 1989-es rendszerváltásig elhallgattatták, aztán is csak lassan elevenedett fel. Az utóbbi években a téma egyre erőteljesebb érdeklődést vált ki, népszerű a fiatalok között is. A partizánok sorsa több együttes, énekes dalát ihlette, könyveket, konferenciákat, dokumentumfilmeket szenteltek neki.

Az idei emléknapon mintegy 90 polgári tömörülés együttműködésében országsszerte felvonulásokat, koncerteket, filmvetítéseket, kiállításokat tartanak. Nyolcvanegy lengyel városban tömegfutást indítanak több mint 20 ezer ember részvételével a partizánok tiszteletére. A varsói vár elől kerékpáros felvonulás indul 20 kilométeres túrára.

Az ellenállók emléke előtt az állami ünnepség keretében is fejezték hajtának a ismeretlen katoná belvárosi sírjánál, Bronislaw Komorowski lengyel elnök részvételével. Egy külön megemlékezésen a jobboldali ellen-

zéki pártok képviselői is tisztelegnek a sírnál.

Az elátkozott, illetve rendíthetetlen katonáknak nevezett partizánok szervezett formában 1944-től 1947-ig harcoltak az ország szovjet típusú átalakítása ellen, a nyugati országok támogatásában reménykedve. Az ellenállók mindenekelőtt a második világháború idején a németek ellen harcoló Honi Hadseregbeli verbuválódtak. A szovjet Belügyi Népbiztonság (NKVD), valamint a lengyel kommunista állambiztonság (UB) egységei elleni harcban mintegy 25–30 ezer katona vett részt.

A második világháború után működő földalatti szervezetek tevékenységében részt vevők számát 120–180 ezerre becsülik. A harcokban, valamint az ezeket követő megtorlásban, az NKVD és az UB börtöneiben, a munkatáborokban legalább 20 ezer katona halt meg, a negyvenes évek végén, ötvenes évek elején pedig mintegy 250 ezer embert tartóztattak le.

A lengyel Nemzeti Emlékezet Intézete (IPN) 2011-ben kutatási programot indított, amelynek célja a meggyilkolt, majd titokban, névtelenül eltemetett katonákat rejtő sírok feltárása. Eddig több mint 700 ember maradványát sikerült azonosítani, a varsói elnöki palotában Bronislaw Komorowski az újabb azonosított áldozatok listáját is ismerteti.

Az egyik tömegsír egy részét a varsói Powazki-temetőben tarták fel. A további munkálatokat nehezíti, hogy a parlament egyelőre nem hagyta jóvá a kommunista tisztségviselők azon sírjainak áthelyezé-

A varsói ismeretlen katona sírja

sét, amelyeket éppen a tömegsírok feletti földrétegben ástak. Feltételezések szerint itt nyugszik Witold Pilecki huszárkapitány is, aki még a második világháborúban, a Honi Hadsereg katonájaként saját elhatározásából záratta be magát az auschwitzi náci haláltáborba, hogy megszerveze ott az ellenállást. Bravúros szökése után Pilecki beszámolt a náci bűntettekről, jelentésének a nyugati szövetségesek azonban nem hittek. A háború után Witold Pileckit hazaáruállással és kémskedéssel vádolták meg, majd 1948-ban kivégezték.

A kommunista állambiztonság kegyetlen megtorlásáról az utolsó rendíthetetlen katonának ismert, csak 1963-ban elesett Józef Franczak sorsa is tanúskodik. Franczakot halála után lefejezték, fejét bizonyítékként akarták felhasználni a katonát kezelő fogorvosok ellen. A koponyát ezek után a lublini kriminológiai intézet használta oktatási célokra, és csak idén januárban azonosították és temették el a korábban már megtalált test mellé.

A várakozások szerint most hivatalosan megerősítik a földalatti ellen-

állásban ápolónőként dolgozó Danuta Siedzikowna maradványainak azonosítását is. Az Inka álnevet viselő lányt 17 éves korában végezte ki az UB. Az emléknep alkalmából a Rosszijszkaja Gazeta című orosz kormánylap interjút közölt az orosz Szövetségi Levéltári Ügynökség vezetőjével, aki kifejtette: a lengyel földalatti katonák „a náci szövetségeseként léptek fel, a fasiszta Németország leverését akadályozták”. Andrej Artizov 70 korabeli levéltári irat közzétételével támasztotta alá állítását. Ezek egyike a Vörös Hadsereg 700 katonájának nevét tartalmazza, akiket 1944 végétől 1945 májusáig öltek meg a lengyel partizánok.

Lukasz Kaminski, a lengyel IPN igazgatója egy hosszabb, történelmi háttérrel is nyújtó közleménnyel reagált, amelyben „a kommunista propaganda legrosszabb időszakát követő” lépésnek minősítette Artizov interjút. Kaminski úgy látja, az orosz közlés annak példája, hogy „a mai Oroszország egyre nagyobb mértékben hivatkozik a sztálini Szovjetunió örökségére”.

MTI

IZRAELI SZÍNES

Nemzetközi borverseny

Izraelben immáron tizedszer rendezték meg a Terravino nemzetközi borversenyt. A megmérettetésre több mint hétszázfajta bort küldtek be közel negyven országból. A harminctagú nemzetközi zsűriben nemcsak izraeli és külföldi borkedvelő ínyencek (véleményvezérek, nagykövetek, borkereskedők, újságírók), hanem természetesen a bogyártás szakemberei is részt vettek. A verseny minden évben kiváló alkalom arra, hogy a borászok hírnevet szerezzenek terméküknek, és akár már magán az eseményen megrendelőket találjanak. Az izraeli borok általában elég jól szoktak teljesíteni, így a Terravino kiugrási lehetőséget is jelent számukra. Izraelből tavaly 39,5 millió dollár értékben exportáltak bort, zömében az Egyesült Államokba és az Európai Unióba. Az ázsiai export 27%-kal nőtt, amiből a Japánba irányuló kivitel 60%-os erősödése volt a leginkább szembetűnő. Izraelben több mint 250 borászat működik, kb. 220 millió dolláros forgalmat termelve évente. Exportra a megtermelt boroknak közel 20%-a kerül – derült ki az Export Intézet adataiból.

Végezetül, milyenek az izraeli borok? Nagyon finom a Cabernet Sauvignon és a Merlot, de a legjobb az lenne, ha olvasóink saját maguk győződnenek meg erről, és a következő sabbatot kóser izraeli borral köszöntenek. Löchájim!

Személyre szabott cumi

A Philips Avent legfrissebb, izraeli kampánya több tízezer szülőt készítetett arra, hogy egy speciálisan erre a célra létrehozott internetes oldalon egy grafikai program segítségével megtervezze babája személyre szabott cumiját. Az oldalon ki lehet választani a cumialap, a fogantyú és a fogantyútartó színét, valamint azokat a kis figurákat, melyeket a fogantyútartón látni szeretnének. Ezután fel lehet tölteni a minitalajdonos, azaz a kisbaba képét a cumi háttérül. A kész remekművet a Facebookon meg is lehet osztani, valamint az említett pályázatra is be lehetett küldeni. A szakmai zsűrizést követően öt cumi került be a döntőbe, amelyek közül végül a fogyasztók szavazással választották ki a képen szereplő legjobbakat. Ezeknek a tömeggyártását az idén fogják elkezdni. A Philips Avent 30 éve gyárt babacumikat Nagy-Britanniában, és gyakorlatilag az egyetlen, amely megkapta az Izraeli Csecsemő Intézet elismerését. Ami nem is csoda: az Avent cumik speciális kialakításuknak köszönhetően nem gátolják a fogak egészséges fejlődését, valamint nem tartalmaznak káros vegyi anyagokat. (Boldog ország... – a szerk.)

Sasvári Ildikó

2500 éves dokumentumokat találtak a babiloni fogságból

A zsidók babiloni fogságát dokumentáló, 2500 éves akkád ékírásos agyagtáblák első kiállítása nyílt meg Jeruzsálemben, a Biblia Földjei Múzeumban – értesült a Ynet, a Jediót Ahronót című izraeli újság honlapja.

A babiloni folyóknál címmel nyitotta meg kapuit a zsidók Bibliában megírt babiloni fogságának legkorábbi tárgyi emlékeit bemutató kiállítás. Itt látható első alkalommal az Irakban megtalált mintegy száz, tényérnyű, akkád ékírásos agyagtáblácska.

A legkorábbi „irat” tizenöt évvel Jeruzsálem első Szentélyének elpusztítása után, még a hódító II. Nabukodonozor uralmának idején, i. e. 572-ben készült, és tanításért járó

pénzek kifizetése körüli vitáról szól a korabeli zsidó közösségben.

A kiállítást szervező szakemberek már legalább tíz éve tudtak a Londonban élő izraeli műgyűjtő, David Szofer magántulajdonában lévő agyagtáblák létezéséről, de azok jelentőségét csak mintegy három éve ismerték fel, miután a múzeum kutatói a tárlat előkészítésekor megismerkedhettek a gyűjteménnyel.

Az agyagtáblácska vésett szerződések, hagyatéki felsorolásokból, adózási iratokból kiderül, hogy a Mezopotámiába hurcolt vagy a katonákkal önként távozó zsidók több száz évvel száműzetésük kezdetétől is héber dátumokat használtak, generációkon át megtartották jellegzetes héber neveiket is.

A nagyközönség első alkalommal láthatja a leleteket, amelyek az anyagot Londonból Jeruzsálembé kísérő, akkádul folyékonyan olvasó Irving Finkel szerint nemcsak a régészek és a tudósok, hanem egész Izrael számára különleges jelentőségűek, mert a Júdeában és Mezopotámiában egykor élt zsidók jelenlétének ókori tárgyi bizonyítékai.

Finkel elmondta a Ynetnek, hogy a zsidók a királytól művelésre alkalmas földet kaptak, amiért bérleti díjat és adót kellett fizetniük. Az agyagtáblák egy része olyan számla, amelyen akkád nyelven rögzítik a befizetett ellenértékeket. A tényérnyű nagyságú agyagdarabokon vannak korabeli „törlések”, javítások is.

A zsidó vallásról, a lerombolt jeruzsálemi Szentélyről nem esik szó a napi üzleti ügyek közt, ám családi kötelekeket rögzítenek, olykor számos, egymást követő nemzedéket egészen II. Kúrosz perzsa király idejéig, aki

megengedte a zsidóknak, hogy hazatérjenek őseik földjére és Jeruzsálemben ismét felépítsék a Szentélyt. Az iratok alapján a száműzetésben élő zsidók évszázadokon át harmóniában éltek a többi kisebbséggel.

Noha a világ múzeumaiban mintegy nyolcezer akkád nyelvű agyagtáblát őriznek, a Biblia szerinti „babiloni fogságban” élő zsidó közösségről szóló korabeli írásokról eddig nem tudtak. A kiállítás kurátora, Filip Vukosavovic azt nyilatkozta a Ynetnek, hogy a lelet jelentősége a múlt század közepén talált világhírű kumráni tekercesekkel vetekszik.

atv.hu / MTI

A „butatelefon” a menő!

Persze nem mindenkinél. Azonban valóban buta-e a vallásos közösségek körében egyre népszerűbb, új fejlesztésű LG telefon? Az tény, hogy nem lehet vele képeket küldeni, sőt még internetezni sem. Ugyanakkor a Bné Brák-i bét din teljes körű támogatását élvezi, tehát a hárdíj közösségek számára is teljesen veszélytelennek számít a termék.

Mégis mit tud?

Először is lehet vele telefonálni és sms-t írni, van rajta több tíz beépített program, amire a Tóra fiának leginkább szüksége lehet. Például mp3, rádió, ébresztőóra, fényképezőgép, szkener, névjegyzék, egy pénzügyi program, amivel a bevételeinket és a kiadásainkat számon tudjuk tartani, napló, GPS, számológép, szótárak, és még sorolhatnánk.

Ezenkívül több száz vallási tárgyú könyvből is olvashatunk a viszonylag nagyméretű kijelzőn, és van lehetőségünk az imákat és az áldásokat is „fellapozni”.

Tehát egyáltalán nem nevezhető butának a vallásos zsidók számára kifejlesztett telefon. Legfőbb erényeül azt szokták megemlíteni, hogy „nem szennyezi szellemileg” a felhasználót olyan tartalmakkal, mint pl. a pornóképek vagy a romlott világ más ártalmait.

A zsidó vallás szerint „védeni kell a szemet” azoktól a behatásoktól, amik-

től a lelkünk károsodhat. Megkérdeztem a tóranalutól chászid Eliázert, hogy mégis miért van szükség ezekre a telefonokra. „Az interneten lehet találni olyan tartalmakat, melyek a korábbi lelki ártatlanságunkat beszennyezhetik, emiatt sok vallásos közösségben azt tanácsolják, hogy ha tehetjük, egyáltalán ne használjunk internetet.

Gondoljunk például az akciófilmekre, ahol fröcsög a vér, de egyébként nincs mögöttük különösebb tartalom. A filmek akár akarjuk, akár nem, tudat alatt hatással vannak ránk, ezért jobb, ha vigyázunk velük. Ugyanakkor például az üzleti életben szükségünk lehet okostelefonra, emiatt ezekre szűrőket szoktak felrakni. A szűrők arra jók, hogy véletlenül se tévedjünk olyan

internetes oldalakra, ahová nem kéne, emellett megszürik például a manipulatív, az érzékiséget is bevető hirdetések. A telefonok esetében a képek mellett még az applikációk is problémát jelenthetnek. Előfordulhat, hogy az ember túl sok időt pocsékol el az új programok letöltésével, ahelyett, hogy valami hasznosat csinálna, mondjuk a szabad idejében a gyerekeivel foglalkozna vagy tanulna.”

Az LG telefonon nincs internet, így teljesen megbízhatónak számít: egy mindent tudó miniszámítógép, ami még kóser is. Izraelben 420 sékelért (kb. 24 000 forint) már meg is vehetjük. Sokan lesznek, akik így tesznek majd, és lássuk be – iPhone nélkül is van élet! S. I.

Aki korán kel...

Hihetetlen szerencsésük volt azoknak az amatőr búvároknak, akik az ősi Caesarea kikötője mellett merültek nemrégiben. Egy fénylő foltra lettek figyelmesek a tengerfenéken. Ahogy közelebb úsztak hozzá, és látták, hogy valamiféle érme, azt hitték, kacat vagy játékpénz, de azért föl-szedték. Kiderült, hogy egy több mint ezeréves aranypénzt találtak. Később ugyanazon a helyen még közel kétezer hasonló aranyérmét ástak ki a homokból – írja a CNN.

Ez a legjelentősebb aranypénzlelet, amit Izraelben valaha találtak, a régészeti feltárás hamarosan folytatódik. „Valószínűleg egy hajó roncsa is ott hever, ami a beszedett adóval Egyiptom felé” – nyilatkozta Kobi Sharvit, a régészeti hatóság Tengeri Archeológiai Részlegének igazgatója, aki nem vet el azért más teóriákat sem.

„Az is lehetséges, hogy az arany a caesareai helyőrség katonáinak zsoldja lett volna, vagy egy kereskedőhajón volt, amelyik kikötőről kikötőre utazgatott a mediterrán térségben” – mondta.

Az érmék egyébként nagyon sokfélék, de mind kiváló állapotban van. A legöregebb, egy negyeddináros, a szicíliai Palermóból származik, a kilencedik század második feléből. A legtöbb érmét azonban a Fátimida Kalifátusban, egy, az első ezredforduló környékén Észak-Afrika és a Közel-Kelet nagy részét uraló, síita muszlim birodalomban verték. A lelet értékét egyelőre nem becsülték fel.

Sharvit azt mondta, nem tud eléggé hálás lenni az amatőr búvárklub tagjainak, akik azonnal bejelentették, hogy kincsre bukkantak, ahelyett, hogy megpróbálták volna értékesíteni az aranypénzt, amit találtak.

Hír24

Ókori üvegyűjteményt adományoztak a jeruzsálemi Izrael Múzeumnak

Fennállásának ötvenedik évfordulójára New York-i adományozók egy háromszáz darabos ókori üvegyűjteménnyel ajándékozták meg a jeruzsálemi Izrael Múzeumot – értesült a The Times of Israel című angol nyelvű izraeli hírportál.

Robert és Renée Belfer ókori görög-római és közel-keleti üvegedényekből álló ajándékának száz darabját már nyáron kiállítják a rangos múzeumban A római villa – a Belfer-gyűjtemény címmel.

„A kollekción a világ egyik legfontosabb magán-régiséggyűjteménye” – közölte James Snyder, a múzeum igazgatója, s a páratlan kincs nagyban növeli majd az ókori görög-római leletek eddigi tárházának értékét. „Olyan ez nekünk, mint hab a tortán” – tette hozzá.

Az ajándékban vannak öntött és fúvott edények, valamint üvegmózaikok részei az i. e. 14. századtól, a kései bronzkortól egészen az i. sz. 14. századig, az iszlám korszakig, és található benne ötven fontos görög-római szobor és dombormű, köztük bronz- és márványszobrok, mozaikok, freskók és kerámia-ák is.

Különösen komoly értéket képvisel egy ifjú fejét ábrázoló, 1. századi római márványszobor, egy egyiptomi, tizenharmadik dinasztiai üvegedény, és egy 2. századi római amfiteátrum mozaikja, amelyen Poszeidón és Amphitrité istenek, valamint két hajó látható a legénységével.

A múzeum igazgatója szerint azért nagyon jelentős az ajándék, mert egyrészt az üvegekészítés a térség jelentős fejlesztése volt, és az első üvegfúvó technikák Jeruzsálemben jöttek létre az i. e. 1. században, másrészt a görög-római kultúra nagy befolyással bírt a második Szentély korának ősi Izraelében a helyi ikonográfiára.

Az adományozó Belferek is körülbelül ötven éve kezdték gyűjteményük megteremtését, akárcsak az Izrael Múzeum. Azóta a múzeum is sokat gazdagodott, az őskortól a kortárs művészetig számos tárgyat birtokol, köztük a szentföldi régészet legjelentősebb darabjait, benne a Holt-tengeri tekerceseket.

„Gyűjteményünk a civilizáció történetének egy fontos fejezetét jeleníti meg” – áll az egyik adományozó, Renée Belfer nyilatkozatában. „Ezt a történetet segít a múzeum megőrizni és közzétenni az öröklét számára Jeruzsálemben, a történelem egyik központi városában” – tette hozzá az Izrael Múzeum Amerikai Baráti Társasága elnökeként is szolgáló műgyűjtő, akinek anyagi támogatásával jött létre a kilencvenes évek elején a New York-i Metropolitan Múzeum korai görög művészeti szárnya.

MTI

MAGÉN ISTVÁN

Olvasonapló

Érték-e a holokauszt?

Kertész Imre Sorstalanság című regényéről (1.)

Végláthatatlanul hosszú szerelvény kattog, zakatol az éjszakában. Emberekkel zsúfolásig tömött marhavagonok robognak a KZ felé. A gondolataink állomásain veszteglő vonatszerelvényekből lesújtó zokogás árad. Vajon ezek az állomások a szabad akarat legmegbízhatóbb, a lehető legpontosabban körülírt állomásai? Megállják-e a helyüket az elvárások módosulásának egyetemlegesen tiszta jellegével szemben? „Auschwitz szellemének médiuma vagyok. Auschwitz beszél belőlem” – írja Kertész. A szöveg mentén utazunk, a gondolati modell gyanús, az elvárásokat úgy igyekszünk módosítani, hogy behelyezkedünk a felkínált pozíciókba. A meggyőzésnek ez az újfajta módja ellenvéleményre tállal bennünk. A bölcsesség túltöltött medencéjének vize átsap a támfalakon, és a „szabad akarat” nevében országokat, földrészeket önt el. Az első irodalmi Nobel-díjas magyar író, Kertész Imre KZ-identitásából, ha ilyen egyáltalán lehetséges, kirajzolódik egy újfajta, nyílt vagy rejtett következtetésekre támaszkodó befogadás. Azt írja: „Mindenkinek csak a vizsontagságokról, a borzalmakról kérdezz: holott az én számomra talán az élmény marad a legemlékezetesebb. Igen, erről kéne, a koncentrációs táborok boldogságáról beszélne nekik legközelebb, ha majd kérdeik.” Arra gondolok, hogy ezt a megállapítást vajon a halálhoz való viszonyulás kényszerítette-e ki az íróból? Hiszen a jelentés már rég elhagyta eredeti tartományát, és a mondanivaló szofisztikája sem értékelhető.

A „géppé, szörnyeteggé, skizofrénné” válás attitűdjei a modern filozófiai iskolák legkreatívabb mozzanataiban térnek vissza. Az „egészségesse válás” (az idézet Vajda Mihálytól való) útját lehetetlen az igazság eltorzítása nélkül végigjárni. Csak az ellentétek elkenésével, az idő múltból jövőbe irányuló folyamatának megváltoztatásával, meghamisításával lehet valaki ugyanakkor, ugyanazon pillanatban áldozat is meg hóhér. Az emlékezés hajlamos rá, hogy megfordítsa valamely esemény folyamatának, értékelésének természetes rendjét. A zsidó népek nem kell a létezés leszálló rendje szerinti szakadékba beletekintenie, hiszen léte évezredek óta e szakadék szélén zajlik. Az „Auschwitz-korszak” vége Vajda Mihály szerint a felejtés korszaka lenne. Auschwitz mint „mítosz”, amiről Kertész beszél, nem létezik. Auschwitz senkinek nem az őstörténete, nem is keletkezéstörténete. A „mítosz” jelen esetben kétértelműség, nem költői modell, csak kellék a hamisításhoz.

Hetven évvel a történetek után Auschwitz fűvét nyírják. A jelképet, melynek választ kell adnia most is, és később is, mindörökké. A jelképet megértővé formálja az irodalom. Arra akarják kárhóztatni, hogy mementő helyett valamiféle empátia filozófiai értelmezhetőségét nyújtsa. Stephen Hawking így vélekedik arról a tudományról, mely azt hiszi, hogy megelőzheti a fogalmak rendjét, mert hiszen a fogalmak rendje felcserélődhet, és ezáltal érvei megfellebbezhetik azt: „A filozófia halott, mert nem tartott lépést a tudományok (...) legújabb fejleményeivel.” Valaki más című regényében Kertész kivonja magát a felelősség alól: „Nem tudom, mire kell vigyáznom, és nem tudom, miért kell vigyáznom.” Gyuriban, a kamasz fiúban testet öltő eszmeiség áttekinthetlenné válik. A Kertész által meg-

teremteni kívánt „Auschwitz-mítosz” egyelőre még nyelven kívüli referencia, metaforikus jelkép, értelmezése szükségszerűen irracionális, mellőz minden tapasztalatot. Vajda Mihály akadémikus szerint: „...ez az, amit a Sorstalanság sugall: az, ami Auschwitzban történt, az embert a létezés középpontjába állító, a létezők urának tekintő »humanizmus« egyenes folytatása, a parancsolatok és tiltások formájában megfogalmazott erkölcs szükségképpen bekövetkező kiüresedésének következménye.” Az idézet a filozófus „Nem betegség ez, inkább egészség” című tanulmányából való. Kertész a múlt és a jövő összerakásának, személyének a tanú tökéletességigényét kelle- ne képviselnie.

Auschwitzot gyűlölni kell, és nem az „értékeit” keresgélni. Auschwitz tapasztalatai nem megélhetők. Auschwitz „értékei” nem értékelhetők.

„Körülöttem sokan suttozták, ismételték: – A krematóriumok!... – de már csak egyfajta, mondhatnám mintegy a természeti jelenségnek kijáró bámulattal inkább.”

Ez a megállapítás nem logikai rendű. Stilisztikailag semmiel sem igazolható. Egy rosszul elhelyezett abszurd. Az összhatás felülmúlja a tárgyi összetévesztés hatásait.

Kertész Imre a Gályanaplóban írja: „Az igazságot, vagy az én igazságomat? Az én igazságomat. És ha az nem az igazság? Akkor a tévedést, de az enyémet.”

Hitler ugyanezt hitte. Hogy megértjük Kertészt, hogy kísérletet tegyünk a megértésére, azt kell felfognunk, hogy nem azt írta meg, amit megélt, hanem amit meg kellett élnie a túléléshez. Pedig a látzat más, az események torlódása mindennek a fordítottját jelenti. Vajda Mihály idéz Kertész Imre „Egy pillanatnyi csend, amíg a kivégzőosztag újratölt” című regényéből. Az állítás referenciáját mondja mint lehetőséget. Az idézet nem Kertésztől való. Martin Heidegger terminológiája. Kiderül, hogy a referenciális mező a bizonytalan dolgokon túlra is kiterjedhet „...ma már látjuk, érték a holokauszt, mert felmérhetetlen szenvedések révén felmérhetetlen tudáshoz vezetett; és ezáltal felmérhetetlen tartalék van benne.”

Lehetséges talán, hogy a kifejezés rendszerét megszóllaltató akarat olyan kérdést sejt, melyet csak egy másik dimenzióban, egy másik időben, egy másik bolygón lehetne megválaszolni. És kimondani is csak azért lehet, mert az emberi hovartozás tapasztalataiba illeszthető. Kertész szerint ugyanis Auschwitz nem az ördög műve, hanem az európai kultúráé, melynek rendkívül szerteágazó hálózata csak kevésbé szakított időt az emberség, a szeretet, a humánus és az ezekhez hasonló „hiábavalóságok” kifejezésére. Ha mindezt elfogadjuk, akkor el kell fogadnunk azt is, amit a Sorstalanság sugall. Auschwitzért nem a német fasiszták felelősek, hanem az európai kultúra csinálói, az Arisztotelészek, a Homéroszok, a Beethovenek, a Mozartok, a Leonardók a Michel-angelók, a Szent Jeromosok, a Danték, a Goethék, a Schillerek, a T'nach és az evangélisták... A névsor végtelen.

Mindenesetre érdemes ezen elgondolkodni.

Egyre zöldesbb lesz Auschwitz füve. A „most-mondás” (a szó Heideggertől való) jelenné teszi a múltat, és megakadályoz abban, hogy

helyesen értelmezzünk. 1968-ban, mikor ott jártam, még lehetséges volt jelentést adni, más szóval: megnevezni és felismerni. De az idő eltolódhat, és az időképzetre ráakódhatnak a paradigmák. Hideg, esős ősz volt, a KZ kapuja nyitva állt késő estig, talán még éjszaka is, és senki nem akart bejönni rajta. Egyedül bolyongtam a nyomorultul szürke, halálzagú barakkok között, a nyitott ajtókat krematóriumok előtt, a hajak, cipők, bőrdöngök, szemüvegek, fogorok, művegtagok óriásvitrinjai között. Tolmácsként fordított a kollektív emlékezet, szabaddá vált a terep az otthonról hozott, génjeimbe írt szóképek előtt.

Vajda Mihály tanulmánya ösvényeket vág a történelem eme mérgezett talajába, utakat épít, járatokat fúr a mélybe, mintha sziklába fúrna, kúrtöket nyit meg, melyeken át egy ismeretlen, halálos barlangrendszerbe ereszkedhetünk. „A humanisták szemében a Sorstalanság botrány” – írja. A lábjegyzetben az egyik neves budapesti kiadónak a Sorstalanság kiadását elutasító, 1973-ban írt leveléből idéz: „...azt még érthetőnek tartjuk, hogy kamasz hőse nem is fogja fel, mi történik körülötte. (...) Elhihetetlen (...) hogy a krematóriumok látványa bizonyos tréfák, egyfajta diákcsíny érzését keltik fel benne, hiszen tudja, hogy megsemmisítő táborban van. (...) Magatartása, vizsgálás megjegyzései taszítják és sértik az olvasót...” A 14 éves kiskamasz szemszögéből ezek russeli értelemben meghatározott és elfogadható megállapítások, csak hogy a Sorstalanságot nem egy 14 éves fiú írta, hanem a negyvenes éveiben járó férfi. Valamiképpen érzékeltetnie kell, ha a gyerek optikáján keresztül látat. Ám ezek a megállapítások hiányos szemantikai vázlatok csupán. Pedig elég lenne egymás mellé rendelni, szorosabba kapcsolni úgy, hogy a jelentésbeli nyereség vagy veszteség az értelem nyeresége legyen. Vajda szerint csak az képes a Sorstalanságot a holokausztirodalom legmagasabb, Nobel-díjra érdemes csúcscaként látni, aki elfogadja, hogy Auschwitz érték, mert felmérhetetlen tudáshoz vezető erkölcsi tartalék rejtőzik benne. Aki ezzel nem ért egyet, az a nem létező „humanitáshoz” (idézőjel Vajdától) siránkozó panasza, a rég meggyalázott és érvénytelenné tett erkölcs nevében fellebbezhet.

(folytatjuk)

Az auschwitzzi női zenekar csellistája

(A tábor felszabadításának 70. évfordulója emlékére)

A 89 éves Anita Lasker-Wallfisch a nappalijában, hintaszékben fogadta a Spiegel újságíróját, aki magnóra vette a neves csellista művész, az English Chamber Orchestra alapítója visszaemlékezését Auschwitzra. A szomszéd szobában, a falhoz támasztva, már évek óta némán áll a hangszere, nincs már kedve játszani.

A második világháború elején testvérével, Renátával megpróbálták a gettóba költöztetés elől Breslauból – a mai Wrocławból – Franciaországba menekülni, de elfogták őket, és a Gestapo börtönébe kerültek. Nem hitték volna, de ez volt a szerencsésük, mert így sorstársaiknál egy évvel később kerültek csak Auschwitzba. Nővérét három és fél évre, őt pedig másfél év börtönre ítélték. 1943-ban, külön transzporttal érkeztek meg a hírhedt koncentrációs táborba: foglyokat szállító, közönséges vasúti kocsikban, nem a szokásos, az Endlösung megvalósításához a zsidókat a lágerekbe szállító marhavagonokban, ahonnan többségüket rögtön a megérkezésük után a gázkamrákba irányították.

Fura módon „bűnösként” – elítéltként – komfortosabban utazhattak eljövendő szenvedéseik helyszínére, mint az ártatlan polgárok, és nem volt szelekcio sem, amikor elhagyták a vonatot – jegyzi meg az idős túlélő.

A megérkezés körülményei semmi jót nem ígértek: gomolygó füst, kiabálás, kutyaugatás fogadta őket. És mindenre ráült egy rémisztő, rettenetes szag, az elégetett emberi hús szaga.

Első megalázásként mezelenre kellett vetközniük.

Auschwitzban az életben maradás attól függött, hogy kapott-e valaki a táborban valamilyen funkciót, azaz szükség volt-e rá, mert akkor egyelőre nem gyilkolták meg.

Sok táborhoz hasonlóan Auschwitzban is volt zenekar, itt egy nőkből álló együttes. Télen-nyáron munkába induláskor és visszaérkezéskor a bejáratnál zenével kellett lelkesíteniük a foglyokat. A táborparancsnok megkövetelte, hogy katonás léptekkel induljanak dolgozni, és ugyanúgy, a zene ütemére lépkedve érkezzenek vissza. A magas rangú SS-méltóságok érkezését is muzsikával kellett fogadni.

Szükség volt egy mély hangokat megszólaltatni tudó hangszerre, Anita Lasker-Wallfisch pedig képzett csellista volt. Gyorsan Alma Roséért, a tábori zenekar vezetőjéért szalajtottak valakit, amikor ezt megtudták. Ahogy Anita asszony meghallotta a dirigens nevét, rögtön tudta, kiről van szó: az osztrák zene „arisztokratájának”, Gustav Mahler zeneszerzőnek és karmesternek az unokahúgáról.

Alma Rosé kikérdezte a fiatal csellistát tanulmányairól, tanáraitól, és megkönnyebbült, hogy végre tökéletesebb lesz a hangzás.

Igen fura helyzetben beszéltek meg ezeket a fontos dolgokat, mert ahogy Lasker-Wallfisch asszony elmondta, végig mezelenül állt a felvonulási téren.

Alma rettenetesen szigorú és nagyon bonyolult lény volt. Olykor még kiabált is velünk, és féltünk tőle. De neki köszönhetjük az életünket. Talán ha őt olyan zenész akadt a zenekarban, akik valóban értettek a hangszerükhöz – folytatja Anita asszony. – Voltak olyan gyerekek, akik egy kicsit tudtak mandolinon vagy hegedülni. Volt több blockflöte, egy fuvola és két harmonika. Lehetetlen feladata volt Almának: a hangszereknek ebből a szokatlan egyvelegéből zenekart kellett kovácsolni. Később egyszer megkérdezték tőlem, hogyan voltam képes Auschwitzban egyáltalán zenélni – folytatja az idős asszony. – Hát Auschwitz maga volt a pokol, a rettenet. De én úgy érkeztem oda, hogy végem van, itt engem elégetnek. És hirtelen valaki cselölt nyomott a kezembe, és azt mondta, hogy játsszak valamit. Nincs olyan ember, aki azt mondta volna, hogy nem, én csak a Carnegie Hallban vagyok hajlandó fellépni.

1944 októberének végén egyre közelebb jött az orosz front, a németek próbálták eltüntetni a bűn nyomait, a gázkamrákat felrobbantották, a foglyokat nyugat felé szállították.

Marhavagonokba zsúfoltak, és Bergen-Belsenbe, a legközelebbi koncentrációs táborba vittek bennünket. Ezzel vége is lett a zenélésnek. De az nagyszerű érzés volt, hogy távolodunk Auschwitzról, mert senki sem hitte volna, hogy megússzuk a gázkamrát. Azt nem sejtettük, hogy mi vár ránk Bergen-Belsenben, de az már egy másik történet.

Felszabadulásunk után azt hittük Renátával, hogy a világ meg fog változni. De a következő években alig kérdezett bennünket valaki is arról, hogy mi történt velünk. Senki sem akarta megtudni a történetünket. Csak nagy hallgatás következett.

Fordította és összeállította: Benyó Marianna

1. Der Spiegel, 5/2015. Ich kam in der Erwartung, vergast zu werden. Plötzlich drückte man mir ein Cello in die Hand (Interjú az auschwitzzi túlélőkkel)
2. Anita Lasker-Wallfisch, Wikipedia, <http://en.wikipedia>
3. Mädchenorchester in Auschwitz. <http://de.wikipedia.org/wiki>

Karikatúraverseney a holokausztról

Berlin a „legnagyobb értetlenség hangján” ítélte el az Iránban a holokauszt témájában meghirdetett karikatúraversenyt.

„Rendkívül mélyen érintenek minket azok a próbálkozások, hogy hatmillió zsidó halála csúfolódás és nevetség tárgyává váljon” – sajnálkozott a német külügyminisztérium egyik szóvivője, és hozzátette, a német vezetés iszonyodik a karikatúraverseney gondolatától.

A teheráni Karikatúra Háza és a Szercsesme Kulturális Komplexum hirdette meg a gúnyrajzversenyt, tiltakozásul a Charlie Hebdo francia satirikus magazinban publikált Mohamed-karikatúrák ellen – írta a Téhren Times. A pályaműveket április 1-jéig várják, az első három helyezettet 12 ezer, 8000, illetve 5000 dollárral jutalmazák. A „legjobb munkákat” a teheráni Kortárs Palesztin Művészeti Múzeumban és több más helyszínen mutatják be, majd egy albumban közzéteszik.

Az első holokauszttagadó iráni karikatúraversenyt 2006-ban rendezték meg, akkor a dán Jyllands-Posten

lapban megjelent Mohamed-karikatúrák elleni tiltakozásul, a pályázatra 1200 rajz érkezett 62 országból.

A Szercsesme Kulturális Komplexum korábban arról panaszkodott, hogy korlátozzák a holokauszt kutatását. „Ha a Nyugat számára a vélemény szabadságának nincsenek határai, akkor a kutatóknak joguk kellene legyen ahhoz, hogy a holokauszt témájában végezzenek kutatásokat” – mondta az intézet illetékese.

Az intézet osztja azt az iszlám világban széles körben elterjedt nézetet, miszerint Nyugaton eltúlozzák a holokauszt mértékét. Nem világos, hogy a rajzverseny magánkezdeményezés-e vagy államilag támogatott akció.

Haszan Róhání mérsékelt iráni elnök 2013-as hivatalba lépése idején elhatárolódott elődje, Mahmúd Ahmadinezsád korábbi kijelentéseitől, aki gyakorta megkérdőjelezte a holokauszt mértékét.

MTI

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Idős ember gondozását vállalom itthon vagy külföldön 06-20-229-9579.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhöz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszíni telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttérrel biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhöz megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Víz-, gáz-, fűtészerezés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT**, 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszközöket, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiát, herendi, meissenai, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretet, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fém-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatéktól első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN.** Díjtalan kiszállítás, értékbecslés, vidékre is. **Üzlet tel.: 06-20-280-0151, 06-20-323-4104.**

Izraelben már tavasz van! Segítségre, munkára minden évszakban szükség van! Gyere velünk önkén-

tesnek! Csoport indul: április 26.–május 17., május 17.–június 7. Bővebb információ: Deutsch János, janos.deutsch76@freemail.hu, telefon: +36-20-233-8454, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede utca 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Antikvitás vásárol: festményeket, bútorokat, porcelánokat, díszórákat, csillárokat, **ezüsttárgyakat** (evőeszközöket, ékszereket, bronzszobrokat, Zsolnay kerámiákat, könyveket stb. Teljes hagyatéktól, díjtalan kiszállással. 06-30-462-8883, 06-1-951-4020.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay–Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

VALLÁSI ROVAT

Niszán – Csodákat fogunk látni

„Ez a hónap legyen nektek a hónapok feje, első az nektek az év hónapjai közül.” (Mózes 2., 12:2)

Idén március 21-én, szombaton lesz sábbát háchodes, azaz a hónap szombatja, a négy különleges szombat közül az utolsó. Ez a négy különleges szombat előzi meg peszách ünnepét. A felolvasott tórai részletben az Örökkévaló ezt a hónapot, niszán hónapját jelöli ki elsőnek, mivel ebben a hónapban vonultunk ki az egyiptomi szolgásgból. Számunkra ez egy új időszámítás kezdete, amit azzal fejezünk ki, hogy a hónapok számlálását a szabadulásunkhoz kötjük.

Aki valamennyire jártas a zsidó évkör rendjében, az tudja, hogy a zsidó újév (ros hásaná) tísri hónapra esik, ami az őszi időszakban van. Aki még ezenkívül a Tórában is ismeri az ezzel kapcsolatos részeket, az azzal is tisztában van, hogy ezt a napot „a kürtfúvás napjának” (jom teruá) hívjuk, de ezen kívül semmilyen további részlet nem derül ki a tórai szövegből az ünnepnapról kapcsolatban. Csakis a szóbeli hagyományunkra, a talmudi bölcsere hagyatkozunk, amikor azt mondjuk, hogy ez a nap számunkra egy új év kezdete, ezen a napon volt a világ teremtése, ezen a napon vizsgálja meg a Teremtő egész éves cselekedeteinket, és megírja sorsunkat az elkövetkezendő egy évre, nagy vonalakban. „A világon mindenki átmegy Előtte, mint bárányok a pásztorbot alatt” (Ros Hásaná 1:2) – ezt is a Mísna-ból ismerjük, ami nem más, mint a Talmud alapkönyve.

Minden gondolkodó emberben fel kell merülnie a kérdésnek: miért nem akkor tartjuk az újévet, amikor a Tóra írja? Honnan veszik Bölcsseink, hogy tísri hónap elseje valójában újév, mi több, a világ teremtésének a napja? Egyrészt, mint Rámbán (Mose ben Náchmán, 1194–1270, Girona) tóramagyarázatában rámutat, maga a tórai szöveg is utal erre több helyen. Szó szerint ugyan nincsen leírva, viszont amikor a sátoros ünnepről, szukkotról ír, akkor a tekufát hásaná („az év idejében”), ill. a becét hásaná („az év kimenésekor”) kifejezéseket használja. Szukkot pedig tísri hónapban van, és nem niszán hónapban, amikor a Tóra az újévet megállapítja. Ezt a látszólagos ellentmondást hagyományunk úgy oldja föl, hogy tísri az igazi újév.

De mi is pontosan ez a két újév? A Talmud ros hásaná traktátusában (10b–12a) hosszadalmas vita tárgya,

Mindennemű régiséget vásárolok díjtalan kiszállással. Bútorokat, festményeket, porcelánokat, kerámiákat, bronz- és fémtárgyakat, órákat, szőnyeget, csillárokat, képeslapokat, jelvényeket, kitüntetések, híradástechnikát, nem használt konyhai tárgyakat, bizsukat, borostyánt. Pintér Nikolett, 06-1-466-8321, 06-30-973-4949.

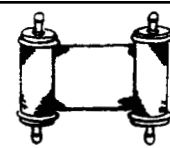
Kiadó Budapest belvárosában 2 szobás, nívós lakás turistáknak. szejogutka@gmail.com, 06-30-263-6898.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

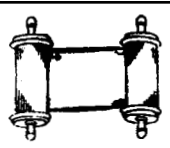
Takarítást, gondozást, bevásárlást vállal időseknél megbízható, leinformálható családanya. Rubint Zsanett, 06-70-595-4272.

HÁZASSÁG

36 éves, egyedülálló férfi komoly társat keres 45 évesig. 06-30-720-9697.

IMADÓK

Templomok	Péntek este Márc. 20.	Szombat reggel Márc. 21.	Péntek este Márc. 27.	Szombat reggel Márc. 28.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.45	9.30	17.45	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.40	8.00	17.50	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.50	8.00	18.00	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai út 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Desseffy u. 23.	17.50	9.00	18.00	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)	8.45		8.45	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.40	8.00	17.50	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	16.30		16.30	

NAPTÁR

Március 19. csütörtök
Március 20. péntek
Március 21. szombat

Ádár 28.
Ádár 29.
Niszán 1.

Jom kippur kátán
Gyertyagyújtás: 5.37
Szombat kimenetele: 6.43
Újhold. Sábbát háchodes
Gyertyagyújtás 5.47
Szombat kimenetele: 6.53
Sábbát hágádol

2015. március 29-én, vasárnap, délelőtt 10 órától kb. 12.30 óráig, igény esetén tovább...
a Hunyadi téri templomkörzet
GENERÁCIÓK KLUBJA
(VI. Hunyadi tér 3. I. emelet)

ruhaborzét

szervez, amely
terítésmentes!

Nagy választék, sok új és alig használt, divatos holmi
újszülöttek, gyermekek, kiskamaszok, kamaszok, férfiak
és nők részére, XL-es méretben is!!!

MEGHÍVÓ

A BZSH Újpesti Szeretetotthona és az Újpest–Rákospalota templomkörzet meghív minden kedves érdeklődőt

AZ ERKÖLCS KÖZÉRDEKŰ PROBLÉMÁI

című előadás-sorozatra

Előadók: dr. Földesi Tamás ny. egy. tanár,
valamint Szerdócz J. Ervin rabbi

Az előadások csütörtökönként, 15 órakor kezdődnek
a földszinti társalgóban.

Cím: 1042 Budapest, Liszt Ferenc u. 7.
Telefon: 06-30-661-4163 • 06-1-369-0827

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek
Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizetői a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkedése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Hírek, események

röviden

– **Hegedűs-széderjegyek** árusítása: a körzet irodájában (Hegedűs Gyula u. 3. III. 20.) kedden és csütörtökön 14.30–17.00, illetve vasárnap 9.00–11.30.

– **Adományok.** Gesztesi János és Rajnai Jenő 3-3000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítése céljából. Egy túlélt támogatónk évi rendszerességgel küld 20 000 Ft-ot az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítése céljából.

– **Sar-El találkozó!** Regisztráció a tavaszi-nyári utakra. Gyere, várunk szeretettel! Izraeli Kulturális Központ, 2015. március 22., vasárnap, 15 óra.

Megmondóemberek

A „dezertálás” nem része a zsidó hagyományoknak, Izrael pedig nem tud gyarapodni a zsidók szerencsétlenségéből.

Alain Takubowicz francia rabbi

***

„A magyar zsidóság legújabb kori történelmében nem Raj Tamás az első rabbi, aki ádár hónapjában távozik...”

Kardos Péter: Síp utcai kevert

***

Ságvári a fennálló rezsim szemében bűnös! Két dologban is. Az első és legsúlyosabb bűne, hogy zsidónak született, és ahelyett, hogy felszállt volna a magyar csendőrség díszkíséretében birkaként az auschwitzi „kirándulásra” induló marhavagonok egyikébe, hogy ott megismerkedhessen a Cyklon gáz hatásával az emberi szervezetre, sőt nem ment ki a Dunaparra, hogy cipőjét levette belelővesse magát a folyóba, mint tették azt az egyik jelenlegi párt elődei 44-ben például a manapság sokat emlegetett gyógyszeripari cég névadójával, Richter Gedeonnal, ahelyett „makkabeusként” harcolt. Másik fő bűne a baloldalisága.

Barok István, a szegei Ságvári-gimnázium tanára

A Sárobovárdi Múzeum Egyesület meghívja Önt

Lakk Norbert:
A sárobovárdi zsidóság története
című könyvét bemutató beszélgetésre.

A könyvet bemutatja:
Dr. Gergely Anna történész, a könyv szakmai lektora.

Mindenkit szeretettel várunk
2015. március 29-én, vasárnap, 14 órakor
Sárobovárd Város Önkormányzata dísztermében
(Sárobovárd, Hősök tere 2.)!

...és ideje van a nevetésnek

Egy sétáló manust megállít az utcán egy ember:

- Elnézést, uram, megmondaná, hogyan jutok el a postára?
- Az attól függ. Kocsival van?
- Nem.
- Akkor gyalog.

***

A szőke nő és a barátja elmegy horgászni. Bérelnek horgászfelszerelést, egy motorcsónakot, és kiváltják a napijegyet.

Egész nap ülnek a csónokban, de összesen egy kis keszeget sikerül fogniuk.

Megszólal a barát.

– A francba, ez a nyamvadt kis keszeg 20 000 forintunkba került!

Mire a barát nő:

– Juj, még szerencse, hogy csak egyet fogtunk belőle!

***

Szőke nő névjegykártyát csináltat. A szerkesztő ajánlja, hogy nézzen végig egy katalógust a korábban tervezett kártyákból. Szőke nő leül, nézegeti... Félóra múlva megszólal:

– Ezek jók, de tudnának olyat is csinálni, amin az én nevem van?

SPÁNN GÁBOR

SZTK

Biztos vagyok abban, hogy vannak fiatalok Új Élet-olvasók, akik a cím láttán két kézzel csapkodják a billentyűket, a három betű melyik futballcsapat nevét rejti. Ne tegyék, segítek. A címben jelzett rövidítés a létezett szocializmusban mindenki számára magától értetődően a szakorvosi rendelőintézet lányneve volt. Ez az a hely, ahol ücsörgés van órákig, jó esetben némi levegővel, de legtöbbször egy szardíniásdobozban összepréselt halak életvitelének feelingjével. Nemrégiben valamelyik korommal járó nyavalya okán elmentem a lakhelyem szerinti illetékes rendelőintézetbe. Olvasnivalót tudatosan nem viszek, nehogy valami fehérgalléros bűnözőnek nézzenek meg aztán az embereket nézni, higgyék el, sokkal érdekesebb. Minden ilyen helynek sajátos típusai vannak, és az egyik legnehezebben elviselhető az úgynevezett „beszélgetős”. Ő az, akinek mindegy, hogy vasúti váróterem, banki előtér vagy orvosi rendelő, neki meg kell ismerkedni valakivel, és akkor is akar és tud beszélgetést kezdeményezni, ha a partner véletlenül siketnéma. Én még ráadásul „halmozottan hátrányos helyzetbe” kerültem, mert ahová leültem, az egyik oldalamon várakozó idős hölgy olyan alkoholszagot árasztott, hogy felmerült bennem a gondolat, szökni kéne, mert csupán a belélegzés okán hazafelé menet egy gépjármű-ellenőrzésnél még az oltási bizonyítványomat is elveszik. A másik padoszomszédom felém fordult, és in medias res belevágott: úristen, te a Spánn Gábor vagy. Végignéztem magamon, hogy ez miből látszik, de a megoldás nem váratott soká. Megölelt, arcon csókolt, és azt kérdezte: nem emlékszel rám? Dob utcai általános iskola, 7. osztály, én vagyok a Rosenfeld Imike. Dombon ülő juhászcutya legyek, ha bárkit megismerek, aki 14 éves korunkban iskolatársam volt, de aki csupán a kezemben tartott TAJ-kártya alapján így emlékszik rám, az megérdemli a figyelmet. Na meg ne vegyék szerénytelenségnek, de máig sokkal többen ismernek engem, mint ahány embert elhaló szürke sejtjeim első látásra identifikálni tudnak. Elmondta, tudja, hogy újságíró vagyok, fellépni is látott imitt-amott, sőt, felvette a Linda című, nyolcvanaszori ismételt magyar krimisorozatnak azt a részét, amiben 30 évvel ezelőtt egy epizódszerepet játszottam. Elmesélte, hogy ő matematikaszakosként indult, de erre emlékezni kell az iskolából, mire én elmondtam, hogy azért ülök itt, mert erre sem emlékszem. Nem akar dicsekedni, de kortársai közül meri mondani, hogy demencia ide, érdekesesedés oda, ő még a mai napig elfújja Newton gravitációs tételét a fenyőtörési példabeszéddel együtt. Megnyugtattam, hogy idővel matematikatanárrá szelídült, és ma nyugdíjasként gazdag család kirobbanóan buta gyerekeit próbálja átlökösni a matematikaérettségi bójái között. S mint ilyenkor szokás, rögeszmét cseréltünk arról, ki szed be több bogót egy nap, és hasonló betegségeinkre orvosaink szerint mi a kiváncsán éltap. Unalmamban elmondtam, nemrég cseréltem le az egyik vérnyomáscsökkentőt kevesebb mellékhatású újabbra, és az általa istentített altatót is abbahagytam, mert elaludni ugyan segített, de másnap reggel utóhatásaként hátra ültem be az autómbe vezetni. En előbb kerültem sorra, ő pedig megvárta. Rögtön ki is derült, hogy nem teljesen önzetlenül. Lányos zavarral, földre szegezett tekintettel fordult hozzám kérdésével. Megtenném-e, hogy az elsorolt és abbahagyott vérnyomáscsökkentőből – mely egy drága, külföldi kemikália volt – ha van még otthon elfekvő készletem, nekiadom, hisz tudja, hogy az jobb, mint amit ő kicsi nyugdíjából megvenni tud. Természetesen igent mondtam, de figyelmeztettem, hogy kockázatok és mellékhatások tekintetében kérdezze meg kezelőorvosát vagy gyógyszerészét, és semmiképp se fejezze ki nevével a hálóját. Hazáig kísért, én kivittem neki a majdnem bontatlan csomagot, és búcsúzáskor láttam, hogy nem akar egy sima köszönőmellel lépni.

Gábor! Legalább azt mondd meg, segíthetek-e neked valamiben. Nem úrsz-e a közeljövőben olyasmit, amiben matematikai vagy mértani képlet kell, vagy nincs-e iskoláskorú gyereked, aki szakirányú segítségre szorul? Megnyugtattam, hogy az egyszerűnél bonyolultabb szöveg az én tárcámban nem szerepel, valamint felnőtt fiam már túl van valamennyi számszaki megpróbáltatáson, így nincs, amit kérhetnék tőle. Végül megjött a megvilágosodás.

Nézd, Imre! Elbűszkélkedtél azzal, hogy mai napig fejből köpöd Newton gravitációs törvényét. Hát ez az, amire nincs szükségem, de ha mindenáron viszonzni akarod a szívességet, én megmondom neked a feleségem és saját nyugdíjam összegét, te csinálj egy képletet, hogy lehet abból egy hónapig három embernek kijönni, és kvittek vagyunk!

TÖBB MINT KLEZMER
A SABBATHSONG KLEZMER BAND
LEMEZBEMUTATÓ KONCERTJE

KÖZREMŰKÖDIK A
KINNERET
KAMARAKÖRUS
HARMATH ÁGNES
VEZETÉSÉVEL

SZTÁRVENDÉG
A 100 TAGÚ
CIGÁNYZENEKAR
ELNÖKE
**BEKE FARKAS
NÁNDOR**

ÉS A CIMBALOM
PAGANINIJE
ÓKRÓS OSZKÁR

2015.
MÁRCIUS
29.
VASÁRNAP
19 ÓRA

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát

Az Ön anyagi támogatása is hozzájárulhat ehhez. Adakozzon a Keren Hayesodnak, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt!

A Keren Hayesod képviselőjében minden hónapban Budapestre érkezem. Örömmel elbeszélgetnék Önrel Izrael történelméről és hagyományairól!
Eli Keidar (Kardos), tel. 06-30-715-4136

MEGHÍVÓ A 15. RADNÓTI-DÍJ ÁTADÓ ÜNNEPSÉGRE

Az európai antifasiszta győzelem 70. évfordulójának tavaszán HÍVUNK téged is a Radnóti Miklós Antirasszista Díjak idei átadására!

Gyere el, ha elítéled a rasszizmus minden formáját, ha nem nézed tétlenül embertársaink bármilyen kirekesztését! Gyere el, s együtt mondjuk:

nem hagyjuk, hogy szeretett hazánkat behálózza a szélsőjobb mentalitása!
Legyen újra érték a szolidaritás, kapjon hatékony védelmet a rászoruló, legyen tagja bármelyik kisebbségnek, az elszegényedő többségnek vagy mindkettőnek!

A Radnóti-díj átadására a nemzetközi antirasszista naphoz kötődően **március 23-án, 15 órától a Radnóti Miklós Művelődési Központban** kerül sor (Budapest XIII., Kárpát u. 23.).

A díjakat **Hanti Vilmos**, a MEASZ elnöke adja át.
Köszönti a díjazottakat **Kálmán Olga**, az ATV főszerkesztő-műsorvezetője és **Kardos Péter** főrabbi.

A műsort **Rózsa Péter**, a Klubrádió főszerkesztő-helyettese vezeti.
A laudációkat **Tóth Károly**, a MÜOSZ elnöke olvassa föl.

Közreműködnek korábbi Radnóti-díjasok: **Arató András, Bálint András, Bródy János, Gálvölgyi János, Garai Róbert, Hegedűs D. Géza, Németh Péter, Sas József.**

800 Ft-os támogatói jegyek rendelhetők a **measz@upcmail.hu** címen, személyesen megvásárolhatók a **Láng Téka** könyvesboltban (Bp. XIII., Pozsonyi u. 5.)

Gyere el, részvételre számít a 70 éves MEASZ!

MEASZ - ÖSSZEFOGÁS A DEMOKRÁCIÁÉRT

NÉPSZAVA